

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ
ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐ

ՀՐԱՄԱՆ

№ 1661-Ա/2

«15» 09.2022թ.

**ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ
ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5
«ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝ ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ»
ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ
ՓՈՐՁԱՐԿՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՆԵՐԴՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի պահանջով, հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012թ. մարտի 22-ի թիվ 333-Ն որոշման հավելվածով հաստատված կարգի 19-րդ կետը, Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարի 2011թ. դեկտեմբերի 22-ի թիվ 1320-Ա/Ք հրամանի 3-րդ և 4-րդ կետերը, ինչպես նաև «Կրթության զարգացման և նորարարությունների ազգային կենտրոն» հիմնադրամի գրությունը՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ

1. Հաստատել միջին մասնագիտական կրթության 1014.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման պետական կրթական չափորոշիչը՝ համաձայն հավելվածի:

2. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման պետական կրթական չափորոշիչը փորձարկման նպատակով 2023-2024 ուսումնական տարվանից ներդնել նախնական և միջին մասնագիտական կրթություն իրականացնող առնվազն 1 ուսումնական հաստատությունում:

3. Ուսումնական հաստատության ղեկավարին՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարի 2011 թվականի նոյեմբերի 9-ի N 1220-Ն հրամանով հաստատված հավելվածի 13-րդ կետի՝ սահմանված ժամկետներում ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն և «Կրթության զարգացման և նորարարությունների ազգային կենտրոն» հիմնադրամի «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնարկ ներկայացնել հաշվետվություններ և տեղեկատվություն՝ ծրագրի իրականացման ընթացքի և արդյունքների վերաբերյալ:

4. «Կրթության զարգացման և նորարարությունների ազգային կենտրոն» հիմնադրամի գործադիր տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար Ա. Թորոսյանին՝ ապահովել չափորոշիչի փորձարկման ընթացքի վերաբերյալ ուսումնական հաստատություններից ստացված վերլուծական հաշվետվությունների ամփոփումը և մեկ ամսվա ընթացքում ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն ներկայացնել փորձագիտական եզրակացություն:

5. Սույն հրամանի կատարման հսկողությունը հանձնարարել Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանին:

ՎԱՀՐԱՄ ԴՈՒՄԱՆՅԱՆ

Invalid signature

X

ՎԱՀՐԱՄ ԴՈՒՄԱՆՅԱՆ

Signed by: DUMANYAN VAHRAM 1909620211

**ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ
ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5 «ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝
ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ**

ԳԼՈՒԽ 1.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն չափորոշիչը սահմանում է միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության՝ ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մարտի 31-ի թիվ 332-Ն որոշմամբ հաստատված Հայաստանի Հանրապետության կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի 5-րդ մակարդակի 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորմանը ներկայացվող պահանջները, հիմնական կրթական ծրագրի բովանդակության պարտադիր նվազագույնը, ուսանողների ուսումնական բեռնվաճառության նվազագույն և առավելագույն ծավալները:
2. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագիրը կարող է իրականացվել ուսուցման հետևյալ ձևերով՝
 - 1) առկա,
 - 2) հեռակա:
3. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի իրականացման համար սահմանվում են ուսումնառության հետևյալ նորմատիվային ժամկետները.
 - 1) կրթության առկա ձևով.
 - ա. միջնակարգ կրթության հիմքով՝ 2 տարի 6 ամիս,
 - բ. հիմնական կրթության հիմքով՝ 3 տարի 6 ամիս,
 - 2) կրթության հեռակա ձևով.
 - ա. միջնակարգ կրթության հիմքով՝ 3 տարի 6 ամիս:
4. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման»

որակավորման հիմնական կրթական ծրագիրը միջնակարգ կրթության հիմքով յուրացնող ուսանողի ուսումնական բեռնվածության նվազագույն ծավալը 3492 ժամ է, առավելագույն ծավալը՝ 5670 ժամ: Հիմնական կրթության հիմքով հիմնական կրթական ծրագրի յուրացման դեպքում ուսումնառության տևողությունն ավելանում է 52 շաբաթով:

ԳԼՈՒԽ 2.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5 «ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝ ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

5. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման մասնագետի մասնագիտական գործունեության բնութագիրը տրվում է ըստ զբաղմունքների տեսակների և մասնագիտական պարտականությունների:
6. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորմամբ մասնագետն իրականացնում է հետևյալ զբաղմունքները՝
 - 1) օդանավակայանի կարգավարական կետի կարգավար,
 - 2) օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավար,
 - 3) մեկնման կետի կարգավար,
 - 4) վայրէջքի կետի կարգավար,
 - 5) օդանավակայանի օղային տարածքի կարգավար,
 - 6) մոտեցման տարածքի կարգավար,
 - 7) տարածաշրջանի կենտրոնի կարգավար:
7. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորմամբ մասնագետի մասնագիտական պարտականություններն են.
 - 1) կազմել օղային երթևեկության ամենօրյա պլան,
 - 2) եղանակային պայմանների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տրամադրել շահագրգիռ կողմերին,
 - 3) շահագրգիռ կողմերի հետ համաձայնեցնել թռիչքի պայմանները և դրանցում կատարվող փոփոխությունները,
 - 4) հետևել նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքին,
 - 5) ըստ գործող կարգերի տեղեկություններ տրամադրել օգտագործողներին,
 - 6) իրականացնել օդանավի ընդունում և բացթողում,
 - 7) կարգավորել օղային տրանսպորտի հոսքերը,

- 8) իր իրավասության շրջանակում ապահովել երթևեկության անվտանգությունը,
- 9) կարգավորել օդանավի վերգետնյա երթևեկությունը,
- 10) տեղեկություններ հավաքել վազքուղին թռիչքի և վայրէջքի պատրաստելու գործընթացների վիճակի մասին,
- 11) կարգավորել օդանավի թռիչքի և վայրէջքի գործընթացները,
- 12) թույլատրել օդանավի թռիչքը և վայրէջքը,
- 13) իր մասնագիտական գործունեության բնույթին համապատասխան կազմել անհրաժեշտ փաստաթղթեր:

ԳԼՈՒԽ 3.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5 «ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝ ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

8. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի նկատմամբ ընդհանուր պահանջները սահմանվում են շրջանավարտին ներկայացվող ընդհանուր պահանջների համաձայն:
9. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրով շրջանավարտը պետք է՝
 - 1) ունենա մասնագիտական գործունեության տվյալ բնագավառում իր մասնագիտական դերին անհրաժեշտ կարողությունները ձևավորելու համար պահանջվող տեսական ու գործնական գիտելիքներ,
 - 2) դրսևորի աշխատանքային և մասնագիտական պարտականությունները կատարելու ընթացքում գործընկերների և ղեկավարների հետ հաղորդակցվելու, մասնագիտական և ընդհանուր բնույթի հարցեր ներկայացնելու, դրանք պարզաբանելու կարողություն,
 - 3) ունենա որոշակի փոփոխվող իրավիճակներում առաջացած խնդիրներին մասնագիտական տիպային և այլընտրանքային լուծումներ առաջարկելու կարողություն,
 - 4) դրսևորի մասնագիտական խնդիրների լուծման համար անհրաժեշտ փաստերը և տեղեկատվությունը համադրելու և ամբողջության մեջ դիտարկելու, ինչպես նաև քաղաքացիական գիտակցություն ցուցաբերելու կարողություն,
 - 5) ունենա մասնագիտական գործունեության գործառույթները սահմանված նորմերին համապատասխան իրականացնելու հմտություններ,

- 6) ցուցաբերի իր և աշխատակիցների (առկայության դեպքում) մասնագիտական կարիքները գնահատելու և դրանց կարգավորման վերաբերյալ առաջարկություններ ներկայացնելու կարողություն,
- 7) ունենա մասնագիտական կարողությունների պարբերաբար կատարելագործման ձգտում և ինքնուսուցման կարողություն,
- 8) ցուցաբերի մասնագիտական և ընդհանուր բնույթի անհրաժեշտ տեղեկատվություն փնտրելու, դրանցից օգտվելու և դրանք նպատակային օգտագործելու կամ փոխանցելու կարողություն,
- 9) ունենա աշխատակիցների (առկայության դեպքում) աշխատանքները կազմակերպելու կամ գործընկերային հարաբերությունները (լիազորության դեպքում) ըստ կարողությունների և մասնագիտացման համակարգելու հմտություններ,
- 10) ընթացիկ մասնագիտական խնդիրների լուծման ժամանակ ցուցաբերի ռազմավարական մոտեցումների տարրեր կիրառելու կարողություն:

ԳԼՈՒԽ 4.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5 «ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝ ՕՂԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

10. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի բովանդակության պարտադիր նվազագույնի նկատմամբ պահանջները սահմանվում են ընդհանուր հումանիտար, սոցիալ-տնտեսագիտական և ընդհանուր բնագիտական գիտելիքների, առանցքային հմտությունների, ընդհանուր և հատուկ մասնագիտական կարողությունների բնագավառում շրջանավարտին ներկայացվող պահանջների համաձայն:
11. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օղային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրով շրջանավարտը ընդհանուր հումանիտար, սոցիալ-տնտեսագիտական և ընդհանուր բնագիտական գիտելիքների բնագավառում պետք է՝
 - 1) իմանա ՀՀ Սահմանադրության, զբաղվածության տվյալ բնագավառը կարգավորող հիմնական նորմատիվ ակտերի, մարդու և հասարակության, քաղաքացիների միջև հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և նորմատիվ փաստաթղթերի հիմնական դրույթները,
 - 2) տիրապետի հայոց լեզվին,
 - 3) հաղորդակցվի առնվազն երկու օտար լեզուներով,
 - 4) տիրապետի առողջ կենսակերպ վարելու, հիգիենայի և ֆիզիկական կուլտուրայի կանոններին,

5) գիտելիքներ ունենա ազգային և համաշխարհային պատմության և մշակույթի վերաբերյալ,

6) ունենա անձի և հասարակության զարգացման օրինաչափությունների, հասարակության սոցիալական կառուցվածքի, շարժումների, քաղաքականության սուբյեկտների, քաղաքական հարաբերությունների և գործընթացների վերաբերյալ ընդհանուր տեղեկություններ,

7) ցուցաբերի կիրառական տնտեսագիտության հիմնադրույթների, մասնագիտական գործունեության բնագավառի տնտեսական երևույթների և հարաբերությունների առանձնահատկությունների, մակրոտնտեսության և միկրոտնտեսության օրենքների, անցումային շրջանի տնտեսության առանձնահատկությունների իմացություն:

8) իմանա էկոլոգիական հիմնական հասկացությունների բովանդակությունը, բնապահպանական գլոբալ և տարածաշրջանային հիմնախնդիրների դրույթները,

9) պատկերացում ունենա արտակարգ իրավիճակների մասին, տիրապետի արտակարգ իրավիճակներում գործելու հիմնական սկզբունքներին և մոտեցումներին, տեղյակ լինի փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման կառուցվածքին և ձևերին, օգտագործի անհատական պաշտպանության միջոցներ:

12. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրով շրջանավարտը պետք է տիրապետի աղյուսակ 1-ում բերված մոդուլներով սահմանված առանցքային հմտություններին:

13. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրով շրջանավարտը պետք է տիրապետի աղյուսակ 2-ում բերված մոդուլներով ըստ մասնագիտացումների սահմանված ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական կարողություններին:

ԳԼՈՒԽ 5.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5 «ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝ ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

14. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատության կադրային ապահովության և կադրային համապատասխանության նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) ուսումնական պարապմունքներ վարող դասախոսը պետք է ունենա դասընթացի բնույթին համապատասխանող միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում, կամ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ՝ եթե տվյալ դասընթացի ուղղությամբ միջին կամ բարձրագույն կրթություն Հայաստանի Հանրապետությունում չի իրականացվում: Հատուկ մասնագիտական դասընթացները վարող դասախոսների համար մասնագիտական աշխատանքի փորձի առկայությունը ցանկալի է,
- 2) ուսումնական պրակտիկան վարող արտադրական ուսուցման վարպետը պետք է ունենա տվյալ մասնագիտությամբ մասնագիտական աշխատանքի փորձ և մասնագիտական կրթություն:
- 3) արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաները վարում է մասնագիտական դասընթացի դասախոսը:

15. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատության ուսումնամեթոդական ապահովության նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) հաստատությունը պետք է ունենա մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված առարկաների և մոդուլների ծրագրային բովանդակությանը համապատասխանող ուսումնական, մեթոդական և տեղեկատվական նյութեր (գրադարանային ֆոնդ, տվյալների համակարգչային բազա և այլն), գնահատման և ատեստավորման նպատակով օգտագործվող նյութեր, ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացմանը նպաստող այլ նյութեր, ուղեցույցներ:

16. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատության նյութատեխնիկական ապահովության նկատմամբ պահանջները սահմանվում են ըստ ուսումնական կաբինետների, լաբորատորիաների, արհեստանոցների, սպորտային համալիրի: Դրանց հագեցվածությունը որոշվում է ուսումնական ծրագրերի պահանջներին համապատասխան:

- 1) Ուսումնական կաբինետների երաշխավորվող ցանկը՝
 - ա. հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական առարկաների,
 - բ. տնտեսագիտական առարկաների,
 - գ. իրավագիտության,
 - դ. օտար լեզուների,
 - ե. ավիացիոն սարքերի և օդանավավարության,
 - զ. քաղաքացիական ավիացիայի օդանավակայանների,
 - է. ավիացիոն օդերևութաբանության,
 - ը. օդային նավագնացության,

թ. օդային երթևեկության սպասարկման կազմակերպման և տեխնոլոգիայի,

ժ. օդային տրանսպորտի տեսակների,

ժա. կարգավարական սարքերի և սարքավորումների:

2) Ուսումնական լաբորատորիաների երաշխավորվող ցանկը՝

ա. համակարգչային տեխնիկայի,

բ. ուսուցման տեխնիկական միջոցների:

3) Սպորտային համալիր՝

ա. մարզադահլիճ,

բ. մարզահրապարակ:

Կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատությունը, ելնելով անհրաժեշտությունից, կարող է ձևավորել լրացուցիչ կաբինետներ, լաբորատորիաներ, արհեստանոցներ:

17. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

1) առկա ուսուցման ձևի համար ուսումնական տարվա սկիզբը սեպտեմբերի 1-ն է, իսկ հեռակա ձևի համար սահմանվում է ուսումնական պլաններով,

2) ուսումնական յուրաքանչյուր տարվա տևողությունը սահմանվում է ուսումնական պլանով,

3) ուսանողի շաբաթական ուսումնական բեռնվաճառության առավելագույն ծավալը չպետք է գերանզանցի 54 ժամը՝ ներառյալ լսարանային և արտալսարանային ուսումնական աշխատանքի բոլոր տեսակները,

4) ուսանողի ուսումնական բեռնվաճառության նվազագույն և պարտադիր պարապմունքների շաբաթական ծավալը չպետք է գերազանցի 36 ժամը՝ առանց նախասիրական առարկաների, խորհրդատվությունների և լրացուցիչ արտալսարանային պարապմունքների բեռնվաճառության,

5) հեռակա ուսուցման ձևի դեպքում ուսանողների հետ պարտադիր պարապմունքների տարեկան ծավալը առնվազն 160 ժամ է,

6) ուսումնական խմբի համար խորհրդատվության տարեկան ծավալը կազմում է մինչև 100 ժամը,

7) նախասիրական առարկաների ցանկը, դրանց ծավալը (առանձին դասացուցակով) և ուսուցման ժամկետները յուրաքանչյուր ուսումնական տարում որոշվում է հաշվի առնելով ուսանողների ընտրությունը:

18. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի պրակտիկաների կազմակերպման նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը ներառում է ուսումնական (տեսական ուսուցմամբ և/կամ առանց տեսական ուսուցման), արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաներ,
- 2) պրակտիկայի յուրաքանչյուր տեսակի տևողությունը սույն չափորոշչով սահմանված պրակտիկայի ընդհանուր տևողությանը համապատասխան սահմանվում է մասնագիտության ուսումնական պլանով,
- 3) պրակտիկաների ուսումնական ծրագրերը կազմում և հաստատում է ուսումնական հաստատությունը.
- 4) ուսումնական պրակտիկաներն անցկացվում են պրակտիկայի ծրագրի կատարումն ապահովելու համար բավարար կահավորում և տեխնիկական հագեցում ունեցող ուսումնական արհեստանոցներում, ուսումնափորձնական տեղամասերում, ուսումնական հաստատության այլ ուսումնաօժանդակ օբյեկտներում, ինչպես նաև կազմակերպություններում, հաստատություններում,
- 5) արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաները, որպես կանոն, անց են կացվում պրակտիկաների ուսումնական ծրագրերի բովանդակությանը համապատասխան պայմաններ ունեցող կազմակերպություններում:

19. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման ուսանողների ատեստավորումների նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) ուսումնառության ընթացքում բոլոր ուսանողները պարբերաբար ատեստավորվում են, որի նպատակը ըստ սույն չափորոշչով սահմանված կարողությունների տարրերի նրանց ձեռքբերումները հավաստող վկայություններ ստանալն է,
- 2) ուսումնական կիսամյակի սկզբում ուսանողը տեղեկացվում է կիսամյակի ընթացքում միջանկյալ ատեստավորման բնույթի, ժամկետների, անցկացման ձևի և ներառվող նյութի ծավալի մասին,
- 3) պետական ամփոփիչ ատեստավորումը երաշխավորվում է անց կացնել առանձին առարկաներից կամ մոդուլներից քննության, համալիր (միջառարկայական կամ միջմոդուլային) քննության կամ ավարտական (դիպլոմային) աշխատանք կատարելու և պաշտպանելու ձևով,
- 4) պետական ամփոփիչ ատեստավորման ընտրված ձևը և ներառվող նյութի ծավալը պետք է հնարավորություն տա ստուգել շրջանավարտի մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների համապատասխանությունը սույն չափորոշչով 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման մասնագետի համար սահմանված պահանջներին:

ԳԼՈՒԽ 6.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 1041.02.5 «ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵԿԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 1041.02.01.5 «ԿԱՐԳԱՎԱՐ՝ ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՐԹԵԿԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ՈՐԱՎԱՎՈՐՄԱՆ

ՄՈԴՈՒԼԱՅԻՆ ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ, ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԸ ԵՎ ԴԻՎ

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

20. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնելու համար հաստատությունը կազմում և հաստատում է առանցքային հմտությունների, ընդհանուր և հատուկ մասնագիտական մոդուլների, ընտրովի դասընթացի ուսումնական ծրագրերը, կրթության կառավարման պետական լիազորված մարմնի երաշխավորած ձևին համապատասխան ուսումնական պլանը՝ հաշվի առնելով 3-րդ աղյուսակում բերված օրինակելի ուսումնական պլանը:

21. Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնող հաստատությունը սույն չափորոշչի հիման վրա մոդուլային ուսումնական ծրագրերը և ուսումնական պլանը կազմելու ժամանակ՝

1) կարող է փոփոխել դասընթացների և մոդուլների ժամաքանակը՝ պահպանելով մասնագետի (շրջանավարտի) կարողություններին և հմտություններին ներկայացվող պահանջները,

2) պետք է մոդուլների արդյունքներին և դրանց կատարման չափանիշներին համապատասխան ուսումնական ծրագրերը մշակելիս հաշվի առնի գործատուների, գործադիր իշխանությունների, մասնագիտական ոլորտը կառավարող պետական լիազորված մարմինների, այլ շահագրգիռ սուբյեկտների (սոցիալական գործընկերների) առաջարկությունները,

3) պետք է առարկայի և /կամ/ մոդուլի ընդհանուր ժամաքանակի սահմաններում որոշի տեսական, գործնական և լաբորատոր պարապմունքների ժամաքանակները,

4) պետք է միջանկյալ ատեստավորման ընդհանուր շաբաթների սահմաններում որոշի ըստ կիսամյակների այս ատեստավորմանը հատկացվող ժամանակը,

5) պետք է մասնագիտության նկարագրին համապատասխան տվյալ որակավորման ամբողջացման անհրաժեշտությունը և առանձնահատկությունը հաշվի առնելով՝ կազմի և հաստատի ընտրովի դասընթացների ուսումնական ծրագրերը,

6) օգտվելով երաշխավորված ձևում տրված պարզաբանումներից՝ պետք է կազմի ուսումնական պլանի կիրառման պարզաբանումները,

7) պետք է պրակտիկայի համար նախատեսված շաբաթների սահմաններում որոշի ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների տևողությունները, անցկացման ժամկետները, նախաավարտական պրակտիկայի տևողությունը,

8) պետք է սույն չափորոշչով երաշխավորված ամփոփիչ ատեստավորման ձևերին համապատասխան ընտրի ամփոփիչ ատեստավորման ձևը:

**Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության
1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի
առանցքային հմտությունների մոդուլներ**

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ»		
1.	Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-Հ-5-22-001
2.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է զարգացնել ուսանողի անձնական շփման ունակությունները, ակտիվացնել միջանձնային հաղորդակցության հնարավորությունները, ձևավորել աշխատանքային և մասնագիտական գործունեության ընթացքում նպատակային հաղորդակցման, գործնական կապերի ու հարաբերությունների ստեղծման կարողությունը:
3.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
4.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
5.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
6.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար
7.	Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է բացատրում հաղորդակցման անհրաժեշտությունը անձի ինքնադրսևորման և գործարար հաջողությունների համար, 2) ներկայացնում է շփման և անձնական հաղորդակցման ձևերը, բաղադրիչները, 3) ներկայացնում է գործնական հաղորդակցման եղանակները, բաղադրիչները, 4) շփման հնարավորությունը ուղղորդում է նպատակային հաղորդակցմանը, 5) անձնական հատկանիշները օգտագործում է գործնական հաղորդակցության մեջ:
8.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կիրառել ուղղակի հաղորդակցման ձևերը

9.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում ուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 2) բանավոր հաղորդակցման ժամանակ վարում է զրույց, արձագանքում է հարցադրումներին, 3) հանդես է գալիս հաղորդումներով և զեկույցներով՝ ներկայացնում է հստակ և նպատակային խոսք, 4) ուղղակի հաղորդակցման ընթացքում հայտնում է տեսակետ, դրսևորում է հետաքրքրություններ, հաճոյախոսում է, 5) մասնակցում է դեբատների և բանավեճերի, պահպանում է համագործակցության շարունակականությունը:
10.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կիրառել անուղղակի հաղորդակցման ձևերը
11.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում անուղղակի հաղորդակցման ձևերը, 2) կազմում և ձևակերպում է գրավոր խոսք՝ պահպանելով նպատակայնությունն ու էթիկան, 3) օգտագործում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաները և այլ տեխնիկական միջոցները՝ նպատակային տեղեկատվությունը փոխանցելու համար, 4) կազմում է գրություններ՝ ըստ հասցեատիրոջ և նպատակի, 5) վարում է տեղեկատվության հավաքագրման և փոխանցման փաստաթղթեր, 6) բանավոր հաղորդակցման նյութը փոխարկում է գրավորի, 7) գրավոր հաղորդակցման նյութը փոխարկում է բանավոր հակիրճ նյութի:
12.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ձևավորել և զարգացնել միջանձնային հաղորդակցում
13.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) նախաձեռնում է անձնական և աշխատանքային շփում՝ ըստ իրավիճակի և զրուցակցի կամ հասցեատիրոջ, 2) ստանում, մշակում և դասակարգում է անհրաժեշտ (նպատակային) տեղեկատվությունը, 3) առկա տեղեկատվությունն օգտագործում է միջանձնային հաղորդակցում ձևավորելու համար, 4) օգտագործում է հաղորդակցման հնարքները և տեխնոլոգիաները՝ հետաքրքրություն առաջացնելու և շահագրգռելու համար, 5) ներգրավվում է երկխոսություններում, քննարկումներում, հայտնում է կարծիք, հիմնավորում է տեսակետներ, 6) պահպանում և եզրափակում է երկխոսությունը,

		7) կարողանում է հաղորդակցվել՝ հաշվի առնելով իրավիճակը և ունկնդրի հետաքրքրությունները:
14.	Ուսումնառության արդյունք 5	Խթանել համագործակցության ձևավորումը, ստեղծել նախապայմաններ շարունակական գործընկերության համար
15.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ներկայացնում է համագործակցությանը խթանող միջոցառումները (գովազդ, հայտարարություններ, ցուցահանդեսներ և այլն),</p> <p>2) հավանական գործընկերոջ վերաբերյալ հավաքագրում է անհրաժեշտ տեղեկատվությունը,</p> <p>3) հավաքագրված տեղեկատվությունն օգտագործում է գործարար հաղորդակցում ձևավորելու համար,</p> <p>4) օգտագործում է հաղորդակցման հնարքները և տեխնոլոգիաները՝ հետաքրքրություն առաջացնելու և շահադրդելու համար,</p> <p>5) հաղորդակցման ընթացքում ձեռք է բերում վստահություն,</p> <p>6) ապահովում է հետադարձ կապի միջոցառումներ:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՌԱՋԻՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ»		
16.	Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ԱԱՕ-5-22-001
17.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել աշխատանքային գործունեության ընթացքում և կենցաղում անվտանգության կանոնները պահպանելու, սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխան կենցաղը և աշխատանքը կազմակերպելու, հավանական վտանգները և վթարները կանխարգելելու, արտադրական վթարների դեպքում՝ անվտանգության միջոցառումներ իրականացնելու և առաջին օգնություն ցուցաբերելու կարողություններ:
18.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
19.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
20.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
21.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել աշխատանքային գործունեության ընթացքում և կենցաղում անվտանգության կանոնները
22.	Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է բացատրում անվտանգության կանոնների սահմանման, իրավական կարգավորման և

		<p>պահպանման անհրաժեշտությունը,</p> <p>2) ըստ հիմնական բնագավառների ճիշտ է ներկայացնում անվտանգության կանոնների պահանջները,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման անվտանգության կանոնները,</p> <p>4) ճիշտ է ներկայացնում հրդեհային անվտանգության և հակահրդեհային պաշտպանության կանոնները,</p> <p>5) ճիշտ է ներկայացնում էլեկտրաանվտանգության կանոնները,</p> <p>6) ներկայացնում է անվտանգության կանոնների խախտման հետևանքները, պատասխանատվությունները:</p>
23.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել կենցաղը և աշխատանքը սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխան
24.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ներկայացնում է մարդու առողջության և աշխատանքի ընթացքում աշխատունակության վրա ազդող գործոնները (սանիտարահիգիենիկ, հոգեբանաֆիզիոլոգիական, էսթետիկական, սոցիալական-հոգեբանական),</p> <p>2) ներկայացնում է աշխատավայրի սանիտարիայի և հիգիենայի ընդհանուր նորմերը (միկրոկլիման, ճառագայթումը, լուսավորվածությունը, տատանումները և այլն)</p> <p>3) ներկայացնում է աշխատանքի համար անհրաժեշտ նյութերը և դրանց անվնաս օգտագործումը,</p> <p>4) ներկայացնում է սանիտարիայի և հիգիենայի պահպանման համար անհրաժեշտ միջոցառումները,</p>
25.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կանխել հավանական վտանգները և վթարները, իրականացնել անվտանգության միջոցառումներ
26.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ներկայացնում է կենցաղային և արտադրական վթարների առաջացման պատճառները և հետևանքները,</p> <p>2) ներկայացնում է արտադրական վթարների կանխման աշխատանքները,</p> <p>3) ներկայացնում է առանձին խմբերի (հաշմանդամություն ունեցող անձինք, հղիներ, անչափահասներ և այլն) աշխատանքային առանձնահատուկ պայմանները և վտանգների կանխման սահմանված միջոցառումները,</p> <p>4) ներկայացնում է կենցաղային և արտադրական վթարների ու դժբախտ պատահարների</p>

		փաստաթղթային ձևակերպումների կարգը:
27.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ցուցաբերել առաջին օգնություն
28.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) տիրապետում է տարբեր իրավիճակներում առաջին օգնության հիմնական կանոններին, 2) առաջին օգնության գործողությունների քայլերը ճիշտ է ներկայացնում, 3) կատարում է արհեստական շնչառության և սրտի աշխատանքի վերականգնման գործողություն, 4) կատարում է արյան հոսքի դադարեցման և բաց վնասվածքների վիրակապման գործողություն, 5) կատարում է այրվածքների նախնական մշակման և էլեկտրահարվածին առաջին օգնություն ցուցաբերելու գործողություններ, 6) կատարում է վիրակապման և անշարժացման գործողություն՝ տարբեր կոտրվածքների դեպքում, 7) ներկայացնում է տարբեր թունավորման դեպքերում առաջին օգնության կազմակերպման գործողությունները:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
29.	Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ԱԳՀ-5-22-001
30.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլը նպատակաուղղված է աշխատանքային հիմնական իրավահարաբերությունների մասին իրազեկվածության բարձրացմանը, աշխատանք փնտրելու և գտնելու կարողությունների զարգացմանը, աշխատանքային գործունեության ընդհանուր կարողությունների և հմտությունների ձևավորմանը, ընթացիկ հաջողության հասնելու նախապայմանների ստեղծմանը, ինչպես նաև ցանկացած բնագավառում անհրաժեշտ աշխատանքային կուլտուրա և էթիկա դրսևորելու, ղեկավարի և գործընկերների հետ արդյունավետ հարաբերվելու, առաջացած աշխատանքային խնդիրներն ընկալելու և համապատասխան լուծումներ տալու կարողությունների ձևավորմանը:
31.	Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ
32.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
33.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
34.	Ուսումնառության արդյունք 1	Փնտրել և գտնել աշխատանք

35.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ներկայացնում է աշխատանքային իրավահարաբերությունների ձևավորման նախապայմանները, 2) կարողանում է փնտրել առկա աշխատատեղերի բազան, ուսումնասիրել և ընտրել հավանական, աշխատատեղ(երը)՝ օգտագործելով աշխատանքի որոնման ժամանակակից միջոցները և տեխնոլոգիաները, 3) ճիշտ է կազմում գրավոր ինքնակենսագրություն (ՍԻՎԻ (CV)), 4) ներկայացնում է իր մասնագիտական ուժեղ կողմերը և հիմնավորում իր համապատասխանությունը, 5) ներկայացնում է աշխատանքի ընդունվելու, աշխատանքի փոփոխության և աշխատանքից ազատվելու հիմնական ընթացակարգերը:
36.	Ուսումնառության արդյունք 2	Հարմարվել աշխատանքային միջավայրին, ապահովել աշխատանքային դրական մթնոլորտ
37.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ներկայացնում է մասնագիտական գործունեության ոլորտում արտադրական միջավայրին ներկայացվող հիմնական պահանջները, 2) հիմնավորում է տվյալ աշխատանքով զբաղվելու իր պատրաստակամությունը և տրամադրվածությունը, 3) ներկայացնում է գործընկերների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունքի և արդյունավետ հաղորդակցվելու օրինակներ, 4) առաջադրված իրավիճակում ցուցաբերում է պատրաստակամություն և պատասխանատվության դրսևորումներ, 5) ցուցաբերում է գործընկերոջը և ղեկավարին ուշադիր լսելու և հասկանալու կարողություններ:
38.	Ուսումնառության արդյունք 3	Արդյունավետ աշխատել թիմում՝ պահպանելով էթիկայի նորմերը
39.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ներկայացնում է կազմակերպության նպատակները և դրա իրականացման գործում թիմային աշխատանքի և միջանձնային հարաբերությունների կարևորությունը, 2) ներկայացնում է թիմային աշխատանքի հիմնական սկզբունքները և խնդիրների լուծման մեթոդները, 3) դրսևորում է հարգալից և պատշաճ վերաբերմունք գործընկերների նկատմամբ՝ ըստ նրանց վարքագծի դրսևորման,

		<p>4) առաջադրում է լուծումներ գործընկերների շրջանում առաջացած խնդրահարույց իրավիճակներում,</p> <p>5) կարողանում է առանձին իրավիճակներում գերադասել թիմային շահը անձնական շահից:</p>
40.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել աշխատանքում հաջողության հասնելու նախապայմանները
41.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) բացատրում է աշխատանքային կարգապահության և պատասխանատվության կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում,</p> <p>2) բացատրում է մասնագիտական կարողությունների պարբերական կատարելագործման կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում,</p> <p>3) բացատրում է նախաձեռնողականության և նպատակասլացության կարևորությունը աշխատանքային հաջողությունների հասնելու գործում,</p> <p>4) ներկայացնում է աշխատանքային գործունեության ընթացքում ստորադասության և վերադասության հարաբերությունների պատշաճության կարևորությունը:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՕՊԵՐԱՏՈՐՈՒԹՅՈՒՆ»		
42.	Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-ՀՕ-5-22-001
43.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է զարգացնել ուսանողի համակարգչային տեխնիկայից օգտվելու և դրա ծրագրային հնարավորությունները կիրառելու առաջնային կարողությունները, աշխատանքային գործունեության ընթացքում և անձնական կարիքների շրջանակներում կիրառել համակարգչային օպերացիոն համակարգերի, գրասենյակային փաթեթների (Մայքրոսոֆթ Օֆիս (Microsoft Office)) ծրագրերը, կատարելագործել համացանցից օգտվելու կարողությունները և տեղեկատվական բազաների հետ նպատակային աշխատելու հմտությունները:
44.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
45.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
46.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
47.	Ուսումնառության արդյունք 1	Կիրառել համակարգչային համալիրում ներառվող բաղադրիչները և օպերացիոն համակարգը
48.	Կատարման չափանիշներ	1) համակարգչային համալիրում ներառվող հիմնական և լրացուցիչ բաղադրիչները բնութագրում է,

		<p>2) ճիշտ է պահպանում համակարգիչը և բաղադրիչները միացնելու, օգտագործելու և անջատելու տեխնիկական պայմանները,</p> <p>3) օգտվում է համակարգչային օժանդակ տեխնիկական սարքերից,</p> <p>4) ներկայացնում է օպերացիոն համակարգի պատուհանային կառուցվածքը,</p> <p>5) ներկայացնում է կիրառվող հիմնական ծրագրերը,</p> <p>6) բացում է առաջադրված թղթապանակը և ֆայլը,</p> <p>7) օգտվում է պատուհանային մենյուի հիմնական հրամաններից,</p> <p>8) ստեղծում է նոր թղթապանակ ու ֆայլ, պահպանում, բացում, փակում և տեղադրում է առաջադրված վայրում,</p> <p>9) կատարում է փաստաթղթի տպագրում:</p>
49.	Ուսումնառության արդյունք 2	Խմբագրել և ֆորմատավորել տեքստեր
50.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) հայերեն և օտար լեզվով տեքստ մուտքագրելու համար ծրագրերը պատրաստել է,</p> <p>2) մուտքագրում է տեքստ, մեծատառ նշաններ, սիմվոլներ, թվանշաններ,</p> <p>3) տեքստային ցուցիչը տեղաշարժելով կատարելում է ուղղումներ, ջնջումներ, լրացումներ, փոփոխություններ,</p> <p>4) մուտքագրված տեքստի պարզագույն ֆորմատավորման գործողությունները ճիշտ է կատարում,</p> <p>5) կարողանում է տեքստին կից ներմուծել նկարներ, գրաֆիկներ, աղյուսակներ, անիմացիաներ:</p>
51.	Ուսումնառության արդյունք 3	Պատրաստել և խմբագրել աղյուսակներ
52.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) աղյուսակներ կազմելու համակարգչային ծրագրերը և դրանց կիրառումը ներկայացնում է,</p> <p>2) առաջադրված չափերով կազմում է աղյուսակ և մուտքագրում տվյալներ,</p> <p>3) աղյուսակում կատարում է ուղղումներ, լրացումներ, փոփոխություններ,</p> <p>4) աղյուսակի տվյալների մեջ ստեղծում է պարզ ֆունկցիոնալ կախվածություն:</p>
53.	Ուսումնառության արդյունք 4	Կատարել գրաֆիկական խմբագրում և նկարազարդում
54.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) գծագրում է գրաֆիկական օբյեկտներ՝ օգտագործելով նաև Աութըշեյփս (Autoshapes) պատուհանի պատրաստի ձևերը,</p> <p>2) գծագրում է կանոնավոր պատկերներ,</p>

		<p>3) ֆորմատավորում է գրաֆիկական օբյեկտները՝ տեղափոխելով, պատճենելով, պտտելով և չափերը փոխելով,</p> <p>4) խմբավորում է գրաֆիկական օբյեկտները,</p> <p>5) գծագրում է տեքստային բլոկներ,</p> <p>6) կատարում է գրաֆիկական օբյեկտների գունաերանգավորում:</p>
55.	Ուսումնառության արդյունք 5	Համակարգչային ծրագրերով կազմակերպել ցուցադրություն
56.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ցուցադրական ծրագրերը և դրանց պատուհանի կառուցվածքը ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>2) մուտքագրում է տեքստ, թվային արժեքներ և պարզ գործողություններ,</p> <p>3) ներբեռնում է նկարներ, տեսանյութեր, անիմացիաներ, տվյալներ՝ աղյուսակի, գրաֆիկի տեսքով,</p> <p>4) կարողանում է առաջադրված թեմայով պատրաստել ավարտուն փաստաթուղթ ցուցադրության համար,</p> <p>5) ցուցադրում է պատրաստված տեղեկատվական նյութը:</p>
57.	Ուսումնառության արդյունք 6	Աշխատել համացանցում
	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ներկայացնում է «համացանց» հասկացությունը,</p> <p>2) օգտագործում է ինտերնետային հիմնական ծրագրերը,</p> <p>3) ներկայացնում է Հիսթորի (History), Ֆևորիթս (Favorites), Սթոփ (Stop), Ռիֆրեշ (Refresh) հրամանների, Բեք (Back) և Ֆորվարդ (Forward) կոճակների նշանակությունը,</p> <p>4) փնտրում է առաջադրված տվյալները համացանցի տեղեկատվական բազաներում (որոնողական և բաց ցանցերից),</p> <p>5) կարողանում է համացանցից ներբեռնել, պահպանել և օգտագործել տեղեկությունները,</p> <p>6) գրանցվում է էլեկտրոնային փոստում, ինտերնետային ծրագրերում և այլ կայքերում,</p> <p>7) օգտագործում է էլեկտրոնային փոստի հնարավորությունները, ուղարկում և ստանում ինֆորմացիա:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՁԵՌՆԵՐԵՑՈՒԹՅՈՒՆ»		
58.	Մոդուլի դասիչը	ԱՀ-2-5-22-001
59.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել բիզնես գործունեություն իրականացնելու համար

		անհրաժեշտ գործնական հմտություններ: Դրանք ներառում են ինքնուրույն բիզնես կազմակերպելու և վարելու համար անհրաժեշտ գործողությունների իրականացման հմտություններ, որոնցում հաշվի է առնված ինչպես գործարար ոլորտին հատուկ սկզբունքները, այնպես էլ բիզնես գործունեությունը կարգավորող իրավական դաշտի առանձնահատկությունները:
60.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
61.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլի 1 և 2 ուսումնառության արդյունքներն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չէ: Մյուս ուսումնառության արդյունքների ուսումնասիրությունը նպատակահարմար է իրականացնել որոշակի մասնագիտական մոդուլներ յուրացնելուց հետո, որպեսզի դրանց գործնական ձեռքբերումները օգտագործվեն համապատասխան ծրագրեր մշակելու համար:
62.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է
63.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել հիմնավորված բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացը
64.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) բիզնես-գործունեության էությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 2) բիզնես-գործունեության տեսլականը, նպատակը և ռազմավարությունը ճիշտ է սահմանում, 3) բիզնես-գործունեության համար նախընտրելի անձնային հատկանիշների կարևորությունը հիմնավորում է, 4) բիզնես-գործունեության համար սեփական հնարավորությունների գնահատումը ճիշտ է, 5) բիզնես-գաղափարի էությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 6) բիզնես-գաղափարի ձևավորման գործընթացի բաղադրիչների իմաստը ճիշտ է մեկնաբանում, 7) ըստ իրավիճակների հիմնավորում է ձևավորված բիզնես-գաղափարները, 8) բիզնես-գաղափարի տարբերակի գնահատումը ճիշտ է:
65.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել կազմակերպության ստեղծման և գրանցման կարգը, կառավարման գործընթացը
66.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) կազմակերպության կազմակերպական-իրավական ձևերի բնութագիրը ճիշտ է, 2) կազմակերպության աշխատանքը կարգավորող իրավական ակտերի պահանջների ընկալումը ճիշտ է,

		<p>3) կազմակերպության ստեղծման քայլերի հաջորդականությունը ճիշտ է մեկնաբանում,</p> <p>4) կազմակերպության ստեղծման համար պահանջվող փաստաթղթերի ձևավորումը ճիշտ է,</p> <p>5) կազմակերպության կառավարման անհրաժեշտությունը և խնդիրները ճիշտ է մեկնաբանում,</p> <p>6) կառավարման ֆունկցիաների բնութագրերը ճիշտ է,</p> <p>7) կառավարման ոճերի բնութագրերը ճիշտ է,</p> <p>8) կառավարման ֆունկցիոնալ բաժինների ձևավորման մոտեցումները ճիշտ է,</p> <p>9) աշխատատեղերի ձևավորման և պարտականությունների բաշխման մոտեցումները հիմնավոր է,</p> <p>10) աշխատողների ընտրության կարգը հիմնավոր է,</p> <p>11) կազմակերպության կառավարմանն առընչվող փաստաթղթերի ձևավորումը ամբողջական և հիմնավոր է,</p> <p>12) կնքվելիք պայմանագրերի կազմը և բովանդակությունը իրավաբանորեն ճիշտ է,</p> <p>13) կառավարման արդյունավետության գնահատման մոտեցումները հիմնավոր է:</p>
67.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կատարել շուկայի հետազոտման և գնահատման գործողություններ
68.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է մեկնաբանում «շուկա» հասկացությունը,</p> <p>2) շուկայի հետազոտման անհրաժեշտությունը հիմնավորում է,</p> <p>3) շուկայի հետազոտման հիմնական ուղղությունները բացահայտում է,</p> <p>4) շուկայի հետազոտման գործընթացի փուլերը ճիշտ է բնութագրում,</p> <p>5) ըստ փուլերի շուկայի հետազոտման մեթոդների ընտրությունը հիմնավոր է,</p> <p>6) շուկայական պահանջարկի ծավալի բացահայտման մոտեցումները ճիշտ է,</p> <p>7) շուկայի վրա ազդող գործոնների և գնորդի վարքագծի գնահատումը ճիշտ է,</p> <p>8) շուկայական մրցակցության գնահատումը հիմնավոր է,</p> <p>9) շուկայի հատվածավորումը իրատեսական է,</p> <p>10) մարքեթինգի գաղափարների /4ՓԻ (4P) և 7ՓԻ (7P)/ նշանակությունը ճիշտ է բացահայտում,</p> <p>11) մարքեթինգային ռազմավարության մշակման մոտեցումները հիմնավորված է:</p>
69.	Ուսումնառության արդյունք 4	Բնութագրել կազմակերպության ռեսուրսները և գնահատել օգտագործման արդյունավետությունը
70.	Կատարման չափանիշներ	1) կազմակերպության ռեսուրսների կազմը և կառուցվածքը ճիշտ է բացահայտում,

		<ol style="list-style-type: none"> 2) կազմակերպության ռեսուրսների խմբերի միջև օպտիմալ հարաբերակցության ապահովման անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 3) նյութական ռեսուրսների խմբերի տնտեսագիտական բնութագրերը ճիշտ է, 4) աշխատանքային ռեսուրսների բնութագիրը և դրանց առնչվող ցուցանիշների մեկնաբանությունը ճիշտ է, 5) աշխատանքի տեխնիկական նորմավորման էությունը ճիշտ է բացատրում, նորմաների մեծության ձևավորման մեխանիզմը ճիշտ է ներկայացնում, 6) ֆինանսական ռեսուրսների հետ կապված հասկացությունների բացատրությունը ճիշտ է, 7) ֆինանսական ռեսուրսների համալրման աղբյուրների առանձնահատկությունները ճիշտ է մեկնաբանում, 8) ռեսուրսների պահանջվելիք մեծության հաշվարկման մոտեցումները հիմնավոր է, 9) հիմնական կապիտալի առանձին խմբերի օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 10) շրջանառու կապիտալի օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 11) աշխատանքային ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը և արդյունքների գնահատումը ճիշտ է, 12) ռեսուրսների օգտագործման վերաբերյալ պարզ վերլուծական գործողությունները և ըստ արդյունքների եզրահանգումները հիմնավոր է:
71.	Ուսումնառության արդյունք 5	Կատարել ծախսերի հաշվարկ, ձևավորել ապրանքի /ծառայության/ գինը
72.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) «ծախս» հասկացության բովանդակությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 2) տարբերակում է ծախսերի խմբերը, 3) ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի տեսակները և վավերապայմանները ճիշտ է ներկայացնում, 4) ծախսերի տարբեր խմբերի հաշվապահական ձևակերպումները ճիշտ է, 5) ապրանքների տարբեր տեսակների և ծառայությունների տարբեր խմբերի համար պահանջվող ծախսերի կազմը հիմնավոր է ներկայացնում,

		<p>6) ապրանքի կամ ծառայության ինքնարժեքի մեջ ներառվող ծախսերի հողվածները ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>7) ինքնարժեքի տարբեր հողվածների մեծության հաշվարկման մեթոդաբանությունը ճիշտ է կիրառում,</p> <p>8) հաշվում է ապրանքի կամ ծառայության միավորի ինքնարժեքը,</p> <p>9) ինքնարժեքի իջեցման հնարավորությունները ճիշտ է գնահատում,</p> <p>10) ինքնարժեք-շուկայական գին մարժայի տարբերության հիմնավորումը ճիշտ է,</p> <p>11) անհատական գնից շուկայական գնի անցման տրամաբանությունը բացատրում է:</p>
73.	Ուսումնառության արդյունք 6	Մշակել բիզնես պլան և գործողությունների ծրագիր
74.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) բիզնես գործունեության համար բիզնես պլանի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է,</p> <p>2) բիզնես պլանի բաժինների բովանդակության մեկնաբանությունները ճիշտ է,</p> <p>3) բիզնես պլանի մշակման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալների կազմը և ձեռք բերման աղբյուրները ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>4) ճիշտ է կատարում ՍՎՕԹ (SWOT) վերլուծություն,</p> <p>5) ՍՎՕԹ (SWOT) վերլուծության արդյունքները կիրառում է բիզնես պլանը մշակելու գործընթացում,</p> <p>6) բիզնես պլանով նախատեսվող միջոցառումները հիմնավորված է,</p> <p>7) բիզնես պլանի կատարումն ապահովող գործողությունների ծրագիրը, ժամանակացույցը հիմնավոր է,</p> <p>8) բիզնես պլանի կատարումն ապահովող ռեսուրսների մեծությունները ճիշտ է սահմանվել,</p> <p>9) բիզնես պլանով նախատեսված միջոցառումների իրականացման ռիսկերը և դրանց հաղթահարման քայլերը հիմնավոր են:</p>
75.	Ուսումնառության արդյունք 7	Հաշվել հարկեր, տուրքեր, կազմել ֆինանսական հաշվետվություններ
76.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) հարկային օրենսդրության հիմնական դրույթները ճիշտ է մեկնաբանում,</p> <p>2) հարկային օրենսդրության հիմնական հասկացությունները ճիշտ է բացատրում,</p> <p>3) հարկերի և տուրքերի մեծությունը հաշվելու համար կիրառվող ելակետային ցուցանիշների հաշվարկը ճիշտ է կատարում,</p>

		<ul style="list-style-type: none">4) հարկերի և տուրքերի մեծությունը ճիշտ է հաշվարկում,5) հարկերի վճարման ժամկետների գնահատումը համապատասխանում է օրենսդրության պահանջներին,6) ֆինանսական հաշվետվությունների կազմը ճիշտ է ներկայացնում,7) անհրաժեշտ ֆինանսական հաշվետվությունները ճիշտ է լրացնում,8) ստուգումների իրականացման իրավական ակտերի պահանջները ճիշտ է բացատրում,9) ստուգումների հետ կապված տնտեսվարողի իրավունքներն ու պարտականությունները ճիշտ է ներկայացնում:
--	--	---

**Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում» մասնագիտության
1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի
ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական կարողությունների մոդուլներ**

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆ: ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱՐԴԱԿ»

1.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-001
2.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ բավարար գիտելիքներ ավիացիայի ոլորտում մասնագիտական անգլերենի կիրառման վերաբերյալ, ինչպես նաև նրա մոտ ձևավորել կարգավարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ մասնագիտական եզրույթները ճիշտ կիրառելու, տեղեկատվությունը ճիշտ ընկալելու գործնական հմտություններ:
3.	Մոդուլի տևողությունը	180 ժամ
4.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
5.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
6.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել անգլերեն լեզվի դերն ու կիրառման առանձնահատկությունները ավիացիայում
7.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) քաղաքացիական ավիացիայի աշխատանքներում հաղորդակցման միասնական լեզվի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) մասնագիտական առումով հաղորդակցման միասնական լեզվի առանձնահատկությունների առկայության իրողությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 3) հիմնավորում է անգլերենի՝ որպես հաղորդակցման միասնական լեզվի կիրառման փաստը, դրա հետ անհրաժեշտաբար կատարվելիք աշխատանքները, 4) տիրապետում է անգլերեն լեզվի քերականական կառուցվածքին և առանձնահատկություններին, 5) կապի և հաղորդակցման ընթացքում քերականորեն ճիշտ է օգտագործում ավիացիոն տերմինաբանությունը:

8.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կիրառել անհրաժեշտ ավիացիոն եզրութաբանությունը համաձայն միջազգային Dok 4444 փաստաթղթի
9.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) լեզվի կիրառման վերաբերյալ Dok 4444 փաստաթղթի պահանջները ճիշտ է մեկնաբանում, 2) ճիշտ է օգտագործում ավիացիոն տերմինաբանությունը անձնակազմի հետ կապի ընթացքում, 3) ճիշտ է օգտագործում ստանդարտ տերմինաբանությունը կապ պահպանելու ընթացքում, 4) իմաստային առումով ճիշտ է հասկանում անձնակազմի տված տեղեկատվությունը և հարցադրումները, 5) ապահովում է անգլերեն լեզվի աշխատանքային չորրորդ մակարդակի իմացություն:
10.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կիրառել ավիացիոն եզրութաբանությունը ստանդարտ, ոչ ստանդարտ և վթարային իրավիճակներում համաձայն օդային երթևեկության կանոնների
11.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ստանդարտ, ոչ ստանդարտ և վթարային իրավիճակներում ճիշտ է կողմնորոշվում և արձագանքում օգտագործելով ավիացիոն տերմինաբանությունը համաձայն միջազգային կանոնակարգի, 2) ճիշտ է կարդում և հասկանում ավիացիոն փաստաթղթերը, արձագանքում դրանց, 3) ապահովում է անգլերեն լեզվի աշխատանքային չորրորդ մակարդակի իմացություն:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ»		
12.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-002
13.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին բավարար գիտելիքներ տալ ներկայիս տնտեսական կապերի իրականացման, դրանց զարգացման համար օդային տրանսպորտի ունեցած յուրահատուկ դերի ու կարևորության մասին, ինչը առանձնահատուկ նշանակություն ունի ոչ միայն զուտ տնտեսության, այլ նաև հասարակական կյանքի բացառապես բոլոր բնագավառների նորմալ աշխատանքի համար: Առանձին իրավիճակներում օդային տրանսպորտի հնարավորությունների օգտագործումը նաև անփոխարինելի է:
14.	Մոդուլի տևողությունը	48 ժամ
15.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
16.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
17.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել օդային տրանսպորտի նշանակությունը երկրի տնտեսության զարգացման համար

18.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում քաղաքացիական ավիացիայի բացառիկ ռազմավարական նշանակությունը, արտերկրի հետ Հայաստանի տրանսպորտային հաղորդակցության կայունության ապահովման և զարգացման հարցում, 2) ճիշտ է ներկայացնում տրանսպորտային ծառայությունների նշանակությունը տարբեր երկրների միջև տնտեսական ինտեգրացիոն կապերի զարգացման համար, 3) ճիշտ է ներկայացնում տրանսպորտի առանձնահատուկ դերը երկրի տնտեսության զարգացման գործում, 4) ճիշտ է ներկայացնում օդային տրանսպորտի համաշխարհային շուկան և զարգացման միտումները, 5) ճիշտ է ներկայացնում ավիաընկերության մրցունակության կարևորագույն գործոնները, 6) ճիշտ է ներկայացնում օդային տրանսպորտի համաշխարհային շուկայի մրցունակությունը ձևավորող գործոնները:
19.	Ուսումնառության արդյունք 2	Բնութագրել օդային տրանսպորտի գործունեությունը
20.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է վերլուծում ՀՀ –ում օդային տրանսպորտով ուղևորափոխադրումների /ուղևորաշրջանառության/ վիճակը, 2) ճիշտ է վերլուծում ՀՀ –ում օդային տրանսպորտով բեռնափոխադրումների /բեռնաշրջանառության/) վիճակը, 3) ճիշտ է ներկայացնում Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում օդային տրանսպորտի ծառայությունների շուկայի ձևավորումը, 4) հիմնավորում է ՀՀ –ում օդային տրանսպորտում ցածրածախս օդընկերությունների զարգացման անհրաժեշտությունը:
21.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել օդային ընկերությունների ծախսերը
22.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում հաստատուն ծախսերի ձևավորումը, 2) ճիշտ է ներկայացնում փոփոխական ծախսերի ձևավորումը, 3) ճիշտ է ներկայացնում օդակայանային թռիչքների ու վայրէջքների վճարները, 4) ճիշտ է ներկայացնում օդակայանային (ավիացիոն) անվտանգության ապահովման վճարները, 5) ճիշտ է ներկայացնում օդային տրանսպորտի առևտրային սպասարկման վճարները,

		<p>6) ճիշտ է ներկայացնում օդանավի լրացուցիչ սպասարկման վճարները,</p> <p>7) ճիշտ է ներկայացնում վառելիքաքսանյութերի վրա ծախսերը,</p> <p>8) ճիշտ է ներկայացնում օդանավարկության վճարները և օդերևութաբանական ծառայությունները,</p> <p>9) ճիշտ է ներկայացնում ուղևորների փոխադրական սակագների ձևավորումը:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ»		
23.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-003
24.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ գիտելիքներ տալ օդային երթևեկության միջազգային իրավական կարգավորումների մասին, ինչպես նաև ձևավորել որոշակի գործնական հմտություններ այդ իրավական փաստաթղթերի համապատասխան դրույթները ճիշտ կիրառելու համար:
25.	Մոդուլի տևողությունը	62 ժամ
26.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
27.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
28.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի կոնվենցիան
29.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային իրավական կարգավորումների անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) միջազգային իրավական կարգավորումների պահանջների պահպանման գերակայությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 3) ճիշտ է ներկայացնում Կոնվենցիայի կազմը, 4) ճիշտ է պարզաբանում Կոնվենցիայի բաղադրիչների բովանդակությունը, 5) ճիշտ է բացատրում օդային երթևեկության հետ կապված հողվածների բնութագիրը:
30.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել կոնվենցիայի լրացում 1. «Ավիացիոն անձնակազմին վկայականների տրամադրում»
31.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) լրացում 1-ի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) ճիշտ է ներկայացնում վկայական ստանալու մինիմալ ստանդարտները, 3) ճիշտ է ներկայացնում վկայական ստանալու թեկնածուների նկատմամբ պահանջները,

		4) ճիշտ է ներկայացնում վկայականի ժամկետը երկարացնելու պահանջները:
32.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել կովենցիայի լրացում 2. «Թռիչքների կանոններ»
33.	Կատարման չափանիշներ	1) լրացում 2-ի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) ճիշտ է բնութագրում թռիչքների տեսակները, 3) ճիշտ է բացատրում թռիչքների տեսակների հետ կապված կարգավարման ընթացքի տարրերը:
34.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել կովենցիայի լրացում 11. «Օդային երթևեկության սպասարկումը»
35.	Կատարման չափանիշներ	1) լրացում 11-ի անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) ճիշտ է բնութագրում օդային սպասարկման առանցքային հարցերը, 3) ճիշտ է ներկայացնում օդային սպասարկման նպատակով միջազգային ստանդարտները և կանոնակարգումը:
36.	Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել «Փաստաթուղթ 4444 – Օդային երթևեկության կազմակերպումը» (Doc4444 ATM)
37.	Կատարման չափանիշներ	1) ճիշտ է ներկայացնում օդային երթևեկությունը սպասարկող կարգավարական մարմինների գործող ընթացակարգերը, 2) ճիշտ է ներկայացնում օդային երթևեկությունը սպասարկող կարգավարական մարմինների կարգավարման տեսակները ըստ միջազգային ստանդարտների:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՅԻՆ ԵՐԹԵԿԵԿՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ»		
38.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-004
39.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ գիտելիքներ տալ օդային երթևեկության ներքին իրավական կարգավորումների մասին, ինչպես նաև ձևավորել որոշակի գործնական հմտություններ այդ իրավական փաստաթղթերի համապատասխան դրույթները ճիշտ կիրառելու համար:
40.	Մոդուլի տևողությունը	62 ժամ
41.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-003 «Օդային երթևեկության միջազգային իրավական կարգավորումները» մոդուլը:
42.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:

43.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության «Ավիացիայի մասին» օրենքը
44.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) քաղաքացիական ավիացիայի ներքին իրավական կարգավորումների անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) ազգային և միջազգային իրավական ակտերի համաձայնեցման կարևորությունը հիմնավորում է, 3) ճիշտ է ներկայացնում օրենքի բովանդակությունը, 4) ճիշտ է բացատրում օդային երթևեկության հետ կապված հողվածների բնութագիրը:
45.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության «Աերոնավիգացիոն տեղեկատվության հրապարակման» փաստաթղթի բնութագիրը
46.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է պարզաբանում «Աերոնավիգացիոն տեղեկատվության հրապարակման» փաստաթղթի նշանակությունը, 2) ճիշտ է բացատրում է «Աերոնավիգացիոն տեղեկատվության հրապարակման» փաստաթղթի հողվածների նշանակությունը, 3) ճիշտ է ներկայացնում օդային սպասարկման հետ կապված «Աերոնավիգացիոն տեղեկատվության հրապարակման» փաստաթղթի բաժինները, 4) հիմնավորում է «Աերոնավիգացիոն տեղեկատվության հրապարակման» փաստաթղթի համապատասխանությունը միջազգային և ազգային իրավական ակտերի պահանջներին, 5) հիմնավորում է «Աերոնավիգացիոն տեղեկատվության հրապարակման» փաստաթղթի պահանջների կիրառումը կարգավարական աշխատանքների ընթացքում:
47.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել ՀՀ «Օդային տարածքի կազմակերպման կարգը»
48.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է մեկնաբանում օդային երթևեկության սպասարկման օդային տարածքների Էյ, Բի, Սի, Դի, Ի (A, B, C, D, E), կարգավարական գոտի (CTR), կարգավարական շրջան (CTA), վտանգավոր տարածք (D), սահմանափակ օգտագործման տարածք (R) դասերը, 2) ճիշտ է բնութագրում օդային տարածքում երթևեկության հոսքի ուղղորդման համար սահմանված երթուղիները, 3) ճիշտ է բացատրում օդային տարածքի կառուցվածքը, 4) ճիշտ է բացատրում օդային տարածքի տարրերի օգտագործումը,

		<p>5) ճիշտ է բացատրում օդանավակայանների շրջակայքում կառուցվող շենքերի, շինությունների և այլ օբեկտների նկատմամբ պահանջները, սահմանափակումները և արգելափակումները,</p> <p>6) հիմնավորում է սույն կարգի համապատասխանությունը միջազգային և ազգային իրավական ակտերի պահանջներին:</p>
49.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեի կողմից ներկայացված օդային տարածքը սպասարկող կարգավարի վկայական ստանալու պահանջները և կարգը
50.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է բնութագրում վկայական տալու պահանջները և ընթացակարգը,</p> <p>2) ճիշտ է նկարագրում վկայականում լրացված կետերի նշանակությունը,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում վկայականի ժամկետի երկարացման, գործունեության կասեցման և դադարեցման պայմանները:</p>
51.	Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության թռիչքների կանոնները
52.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է բացատրում թռիչքների կանոնների կիրառումը,</p> <p>2) ճիշտ է մեկնաբանում օգտագործվող հասկացությունները,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում թռիչքների կանոնների կատարումը և նախաթռիչքային նախապատրաստությունը,</p> <p>4) ճիշտ է բացատրում ուղևորների և ունեցվածքի կարևորությունը թռիչքները իրականացնելիս,</p> <p>5) ճիշտ է ներկայացնում թռիչքների անվտանգության պետական ծրագրի բաղադրիչները,</p> <p>6) ճիշտ է ներկայացնում թռիչքների անվտանգության ընդունելի մակարդակը,</p> <p>7) ճիշտ է ներկայացնում թռիչքների անվտանգության պետական ապահովումը:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆ, ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆԵՐԸ, ԴՐԱՆՑ ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ»		
53.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-005
54.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին բավարար գիտելիքներ տալ օդանավակայանի, նրա կառուցվածքային ծառայությունների, դրանցում կատարվող աշխատանքների կազմի ու գործառույթների մասին: Այն անհրաժեշտ է լինելու տվյալ մասնագետի ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում ճիշտ

		կապեր հաստատելու, տեղեկությունների հասցեականությունը ապահովելու համար:
55.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
56.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
57.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
58.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել օդանավակայանները և անբողոքները
59.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում օդանավակայանը, որպես շինությունների համալիր և դրա նշանակությունը, 2) ճիշտ է բնութագրում միջազգային օդանավակայանը, 3) ճիշտ է բնութագրում ներքին օդանավակայանը, 4) ճիշտ է բնութագրում անբողոքները, 5) ճիշտ է մեկնաբանում միջազգային և ներքին օդանավակայանների անբողոքների սերտիֆիկացման անհրաժեշտությունը, 6) ճիշտ է ներկայացնում օդանավակայանների կողմից թռիչք-վայրէջքների համար ժամանակահատված (ULOS) տրամադրելու կարգի դրույթները:
60.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել օդանավակայանի կոնցեսիոն կառավարումը
61.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում օդանավակայանի կոնցեսիոններին, 2) ճիշտ է ներկայացնում կոնցեսիոն պայմանագրի հիմնական դրույթները, 3) ճիշտ է մեկնաբանում օդանավակայանների կոնցեսիոն պայմանագրերի հիման վրա օդանավակայանային առանձին ծառայությունների հանձնումը ենթակոնցեսիայի, 4) ճիշտ է պարզաբանում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության վերահսկողությունը կոնցեսիոնների գործունեության նկատմամբ:
62.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել անբողոքի և օդանավակայանի տարածքում գործունեության իրականացման կարգը
63.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում անբողոքի և օդանավակայանի տարածքում գործող հրշեջ և փրկարարական ծառայությունները, դրանց գործունեության կարգը, 2) ճիշտ է ներկայացնում անբողոքի և օդանավակայանի շրջակայքում շենքերի, շինությունների, հաղորդակցության, բարձր լարման գծերի, ռադիոտեխնիկական միջոցների և այլ օբյեկտների

		<p>տեղադրման կամ գործունեության իրականացման մանրամասները,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում քաղաքացիական և ռազմական ավիացիայի օդանավերի համատեղ բազավորման և համատեղ օգտագործման աերոդրոմների ցանկը,</p> <p>4) ճիշտ է մեկնաբանում ապահովության, անվտանգության և շրջակա միջավայրի պահպանության նպատակներով օդանավակայանի օգտագործման որոշակի պայմաններն ու սահմանափակումները,</p> <p>5) ճիշտ է ներկայացնում քաղաքացիական ավիացիայի օդանավակայանների, սերտիֆիկացված աերոդրոմների, վերգետնյա միջոցների և ծառայությունների ուսումնասիրությունը և տեսչական ստուգումները:</p>
64.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել օդանավակայանի կառուցվածքային ստորաբաժանումները
65.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է ներկայացնում օդանավակայանի կառուցվածքային ստորաբաժանումները և դրանց ֆունկցիոնալ նշանակությունը,</p> <p>2) ճիշտ է ներկայացնում օդանավակայանի կառուցվածքային ստորաբաժանումների գործունեության կարգավորման իրավական հիմքերը,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում օդանավակայանի կառուցվածքային ստորաբաժանումների փոխադարձ կապն ու համագործակցության հիմքերը:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ, ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ, ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ»		
66.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-006
67.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ և բավարար գիտելիքներ տալ օդային տրանսպորտի տարբեր տեսակների, դրանց հնարավորությունների, նշանակության, շահագործման առանձնահատկությունների մասին: Այն անհրաժեշտ է լինելու կարգավարի աշխատանքների կատարման ընթացքում հիմնավորված որոշումներ ընդունելու համար:
68.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
69.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
70.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:

71.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարմանը ծառայող քաղաքացիական ավիացիան
72.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում պետական ավիացիան, 2) ճիշտ է ներկայացնում բեռների օդային տեղափոխման համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան, 3) ճիշտ է ներկայացնում ուղևորների և ուղեբեռի օդային տեղափոխման համար նախատեսված քաղաքացիական (կոմերցիոն) ավիացիան, 4) ճիշտ է ներկայացնում ընդհանուր նշանակության քաղաքացիական ավիացիան, 5) ճիշտ է ներկայացնում գյուղատնտեսության, շինարարության և տնտեսության այլ ճյուղերում օգտագործվող քաղաքացիական ավիացիան, 6) ճիշտ է ներկայացնում գիտահետազոտական աշխատանքների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան:
73.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել հատուկ ավիացիոն աշխատանքների համար օգտագործվող քաղաքացիական ավիացիան
74.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում ավիացիոն-քիմիական աշխատանքների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան, 2) ճիշտ է ներկայացնում արտակարգ իրավիճակներում բժշկական անհետաձգելի օգնության համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան, 3) ճիշտ է ներկայացնում որոնողափրկարարական աշխատանքների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան, 4) ճիշտ է ներկայացնում օդային նկարահանումների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան, 5) ճիշտ է ներկայացնում գիտահետազոտական և փորձարարական աշխատանքների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան:
75.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել գործարարական քաղաքացիական ավիացիան
76.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում անհատական թռիչքների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան, 2) ճիշտ է ներկայացնում կորպորատիվ միջոցառումների համար նախատեսված քաղաքացիական ավիացիան,

		<p>3) ճիշտ է ներկայացնում գործարարական ավիացիայում օգտագործվող օդանավերի և ուղղաթիռների մակնշումը և դասակարգումը,</p> <p>4) ճիշտ է ներկայացնում գործարարական ավիացիայի չարտերային չվերթների կազմակերպումը և կատարումը,</p> <p>5) ճիշտ է ներկայացնում գործարարական ավիացիայի գործունեությունը կարգավորող նորմատիվ իրավական դաշտը,</p> <p>6) ճիշտ է ներկայացնում գործարարական ավիացիայի տարբեր բարդության երթուղիներին ներկայացվող պահանջները և սահմանափակումները:</p>
77.	Ուսումնառության արդյունք 4	Բնութագրել քաղաքացիական ավիացիայում օգտագործվող թռչող ապարատները, դրանց հիմնական առանձնահատկությունները
78.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է ներկայացնում գազատուրբինային շարժիչով օդանավի տեխնիկական բնութագրերը, մակնշումը և դասակարգումը,</p> <p>2) ճիշտ է ներկայացնում տուրբոպտուտակային շարժիչով օդանավի տեխնիկական բնութագրերը, մակնշումը և դասակարգումը,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում ուղղաթիռների նշանակությունը, մակնշումը և դասակարգումը,</p> <p>4) ճիշտ է ներկայացնում թռչող ապարատի ուժային սարքավորման կառուցվածքային առանձնահատկությունները և աշխատանքը,</p> <p>5) ճիշտ է ներկայացնում թռչող ապարատի ղեկավարման համակարգի տարրերը,</p> <p>6) ճիշտ է ներկայացնում թռչող ապարատի ֆյուելթի կառուցվածքը, հարմարադասումը,</p> <p>7) ճիշտ է ներկայացնում օդանավի և ուղղաթիռի վթարափրկարարական համակարգերը,</p> <p>8) ճիշտ է ներկայացնում օդանավի և ուղղաթիռի հրդեհաշիջման համակարգերը,</p> <p>9) ճիշտ է ներկայացնում օդանավի մեխանիկական, հիդրավլիկական և էլեկտրահեռակառավարման ղեկավարման համակարգի ընդհանուր կառուցվածքը և աշխատանքը,</p> <p>10) հիմնավորում է կարգավարական աշխատանքների ընթացքում թռչող ապարատների սարքավորումների և կառուցվածքի մասին որոշակի մանրամասների տիրապետման անհրաժեշտությունը:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ ԸՍՏ ՕԴԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐԻ»		

79.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-007
80.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ և բավարար գիտելիքներ տալ տարածքների կլիմայական բնութագրերի մասին՝ ըստ օդային երթևեկության առանձնահատուկ պահանջների, ինչպես նաև ձևավորել անհրաժեշտ գործնական հմտություններ կլիմայի վերաբերյալ փաստացի տեղեկությունները մասնագիտական աշխատանքում կիրառելու համար:
81.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
82.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
83.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
84.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել կլիմայի ընդհանուր բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների
85.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) օդային երթևեկության կազմակերպման համար կլիմայի ընդհանուր բնութագրիչների մասին տեղեկությունների անհրաժեշտությունը հիմնավորում է, 2) ճիշտ է բնութագրում կլիմայի ընդհանուր բնութագրիչների կազմը, 3) ճիշտ է բնութագրում կլիմայի բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների, 4) ճիշտ է բնութագրում մթնոլորտի կառուցվածքի շերտերը և դրանց առանձնահատկությունները, 5) ճիշտ է դասակարգում օդային զանգվածները և բացատրում դրանց ազդեցությունը օդային երթևեկության վրա, 6) ճիշտ է բացատրում ցիկլոնների և անտիցիկլոնների առաջացման պատճառները և դրանց ազդեցությունը օդային երթևեկության վրա:
86.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնել տարվա ժամանակների եղանակի բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների
87.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում տարվա 4 եղանակները և դրանց կլիմայական առանձնահատկությունները, 2) ճիշտ է տարանջատում օդային երթևեկության վրա ազդող եղանակային փոփոխություններից առաջացող երևույթները:
88.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնել օդի ջերմաստիճանի, ճնշման և խտության տատանման բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների

89.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է մեկնաբանում օդի ջերմաստիճանի փոփոխության ազդեցությունը օդային երթևեկության վրա, 2) ըստ թռիչքային բարձրությունների ճիշտ է հաշվարկում օդի ջերմաստիճանի փոփոխությունը, 3) եղանակային ծածկագրերում ճիշտ է կարդում ջերմաստիճանը, 4) ճիշտ է տարբերակում աերոդրոմի, ծովի ստանդարտ ճնշումների մակարդակները և դրանց տարբերությունները, 5) ճիշտ է հաշվարկում ճնշման փոփոխությունը կախված բարձրությունից, 6) ճիշտ է կարդում և բացատրում եղանակային ծածկագրերը, կիրառում չափման միավորները, 7) պարզաբանում է օդի խոնավության տատանման բացասական ազդեցությունը ավիացիայի աշխատանքի վրա:
90.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ներկայացնել տեղումների հաճախականության, տևողության և ինտենսիվության բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների
91.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է բացատրում տեղումների հաճախականությունը և ինտենսիվությունը կախված տարվա եղանակներից, 2) հիմնավորում է տեղումների պատճառով թռիչքների հետաձգումը, 3) ճիշտ է ներկայացնում ինքնաթիռը պահեստային օդանավակայան ուղղելու հանգամանքները, 4) ցածր ջերմաստիճանի պայմաններում վազքուղու սառցակալման դեպքում աշխատանքների փոփոխությունը ճիշտ է մեկնաբանում:
92.	Ուսումնառության արդյունք 5	Ներկայացնել քամիների ուղղության և արագության բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների
93.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է բացատրում քամու տեսակները, առաջացման պատճառները, դրանց բացասական ու դրական ազդեցությունն ավիացիայի աշխատանքի վրա, 2) ճիշտ է բացատրում քամու ուղղության և արագության փոփոխման պատճառները և դրանց դրական ու բացասական ազդեցությունը օդանավերի թռիչքների վրա:
94.	Ուսումնառության արդյունք 6	Ներկայացնել եղանակի հատուկ և վտանգավոր երևույթների բնութագրիչները ըստ օդային երթևեկության պահանջների
95.	Կատարման չափանիշներ	1) ավիացիայում եղանակի հատուկ և վտանգավոր երևույթների կազմը ճիշտ է ներկայացնում,

		<p>2) ճիշտ է ներկայացնում ավիացիայում եղանակի հատուկ և վտանգավոր երևույթների բնութագրիչները,</p> <p>3) ճիշտ է մեկնաբանում եղանակի հատուկ և վտանգավոր երևույթների ազդեցությունը օդային երթևեկության վրա,</p> <p>4) եղանակի հատուկ և վտանգավոր երևույթների մասին տեղեկատվության կիրառումը կարգավարական աշխատանքների ընթացքում հիմնավորում է:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԿԱՐԳԱՎԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐՈՒՄ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ, ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
96.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-008
97.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել կարգավարական աշխատանքներում օգտագործվող սարքավորումների և տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ:
98.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
99.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելու համար սկզբնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
100.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
101.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել և բնութագրել կարգավարական կետերում կիրառվող սարքավորումները և տեխնիկական միջոցները
102.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է ներկայացնում կարգավարի կառավարման վահանակը,</p> <p>2) ճիշտ է ներկայացնում օդային իրադրության ապապատկերման միջոցները և վերգետնյա երթևեկության վերահսկման միջոցները,</p> <p>3) ճիշտ է ներկայացնում ռադիոկայանների կառավարման հեռակառավարման օրգանները,</p> <p>4) ճիշտ է ներկայացնում հեռախոսային կապի սարքերը,</p> <p>5) ճիշտ է ներկայացնում թռիչքա-վայրէջքային, գետնավարման ուղու և կառամատուցի լույսի կառավարման վահանակը,</p> <p>6) ճիշտ է ներկայացնում օդերևութաբանական ինֆորմացիայի արտապատկերման միջոցները:</p>
103.	Ուսումնառության արդյունք 2	Շահագործել ռադիոտեխնիկական միջոցները

104.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է կիրառում թռիչքների ապահովման հիմնական ռադիոտեխնիկական համակարգերը թռիչքի տարբեր փուլերում, 2) ճիշտ է շահագործում թռչող ապարատների մինիմումների համակարգը վայրէջքի և վերթիռի դեպքում ըստ թռիչքների ապահովման կարգի, 3) ճիշտ է կիրառում օդային երթևեկության կազմակերպման տեխնոլոգիան հատուկ պայմաններում և թռիչքում հստակ պայմանների առաջացման դեպքում:
105.	Ուսումնառության արդյունք 3	Շահագործել կապի միջոցները
106.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) կիրառել աերոդրոմների կապի սարքավորման տարրերը, աերոդրոմի շրջանում օդային երթևեկության կազմակերպման խնդիրների լուծման համար, 2) վերահսկվող օդային տարածքում իրականացնել ռադիոհեռախոսային կապ, 3) օգտագործել կապի միջոցները օդերևութաբանական վիճակի մասին անհրաժեշտ տեղեկատվություն և համապատասխան հանձնարարություն թռչող ապարատների անձնակազմին հաղորդելու համար :
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՄԵԿՆՈՂ ԻՆՔՆԱԹԻՈՒՆԵՐԻ ՈՒՂԵԿՑՄԱՆ ԿԱՐԳԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՓՈՒԼԵՐԸ»		
107.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-009
108.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ և բավարար գիտելիքներ տալ մեկնող ինքնաթիռների ուղեկցման կարգավարական աշխատանքների փուլերի, յուրաքանչյուր փուլում իրականացվող աշխատանքների կազմի մասին, ձևավորել գործնական հմտություններ համապատասխան գործառույթները կատարելու համար:
109.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
110.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-001 «Մասնագիտական անգլերեն: Չորրորդ մակարդակ» մոդուլի համապատասխան մասը, ՕԵԿԿ-5-22-004 «Օդային երթևեկության ներքին իրավական կարգավորումները» և ՕԵԿԿ-5-22-008 «Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ» մոդուլները:
111.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման

		չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
112.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ապահովել քարշակման, շարժիչների գործարկման ընթացքը
113.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) օդանավը բաց թողելու համար ժամանակին է ճշտում օդանավակայանի վիճակը, 2) ժամանակին է ճշտում թռիչքների արգելքների և սահմանափակումների բացակայությունը, 3) ըստ օրվա պլանի քարշակումը ժամանակին է թույլատրում, 4) շարժիչների գործարկումը ժամանակին է թույլատրում, 5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
114.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ապահովել օդանավի վերգետնյա երթևեկությունը մինչև մեկնման նախնական կետ
115.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է վերլուծել օդանավակայանի և թռիչքի երկայնքով եղանակային պայմանները, 2) անձնակազմին երթևեկության թույլատրությունը ժամանակին է տվել, 3) դեպի մեկնման նախնական կետ երթևեկությունը վերահսկել է ըստ սահմանված կարգի, 4) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
116.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ապահովել օդանավի մեկնման նախնական կետից մինչև հաստատված բարձրության հասնելու ընթացքը
117.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) վազքուղու վրա արգելքների բացակայությունը և պատարաստելու գործընթացը վերահսկում է ըստ սահմանված կարգի, 2) վազքուղու վրա տեսանելիությունը, քամու ուղղությունը և արագությունը օդանավի անձնակազմին հաղորդում է ըստ սահմանված կարգի, 3) օդանավի անձնակազմի պատրաստ լինելու դեպքում թռիչքը թույլատրում է ըստ կարգի, 4) թռիչքի ընթացքը մինչև հաստատված բարձրության հասնելը վերահսկում է ըստ սահմանված կարգի, 5) օրվա պլանում նշում է թռիչքի ժամանակը,

		<p>6) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>7) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>8) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
118.	Ուսումնառության արդյունք 4	Թռիչքից հետո ապահովել սկզբնական երթևեկելու ուղղությունը և բարձրությունը
119.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) օդանավի անձնակազմին սկզբնական երթևեկելու ուղղությունը և բարձրությունը ժամանակին է տրամադրում,</p> <p>2) ըստ գործող կարգի ապահովում է անձնակազմին օդանավակայանի տարածքից դուս գալու պայմանների կազմակերպումը,</p> <p>3) ըստ անհրաժեշտության անձնակազմին օդային և օդերևութաբանական իրավիճակի և վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին ժամանակին է հաղորդում,</p> <p>4) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>5) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
120.	Ուսումնառության արդյունք 5	Կազմակերպել երթուղին և բարձրությունը, ապահովելով օդանավերի երկայնական, ուղղահայաց և կողային բաժանումը
121.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) համապատասխան երթուղու և բարձրության ապահովման նպատակով օդանավի անձնակազմին հրահանգում է ըստ սահմանված կարգի,</p> <p>2) ըստ օդանավերի արագությունների ճիշտ է հաշվարկում և ապահովում դրանց երկայնական բաժանումը,</p> <p>3) ըստ օդանավերի ուղղահայաց արագությունների ճիշտ է հաշվարկում և ապահովում դրանց ուղղահայաց բաժանումը,</p> <p>4) ըստ անհրաժեշտության փոխելով թռիչքի ուղղությունը ճիշտ է հաշվարկում և ապահովում դրանց կողային բաժանումը,</p> <p>5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p>

		<p>6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԺԱՄԱՆՈՂ ԻՆՔՆԱԹԻՈՒՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԿԱՐԳԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՓՈՒԼԵՐԸ»		
122.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-010
123.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ և բավարար գիտելիքներ տալ ժամանող ինքնաթիռների ուղեկցման կարգավարական աշխատանքների փուլերի, յուրաքանչյուր փուլում իրականացվող աշխատանքների կազմի մասին, ձևավորել գործնական հմտություններ համապատասխան գործառույթները կատարելու համար:
124.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
125.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-001 «Մասնագիտական անգլերեն: Չորրորդ մակարդակ» մոդուլի համապատասխան մասը, ՕԵԿԿ-5-22-004 «Օդային երթևեկության ներքին իրավական կարգավորումները» և ՕԵԿԿ-5-22-008 «Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ» մոդուլները:
126.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
127.	Ուսումնառության արդյունք 1	Կազմակերպել կենտրոնի սահմանից դեպի վայրեջքի օդանավակայան օդանավի համապատասխան ուղղությունը և բարձրությունը, ապահովելով օդանավերի երկայնական, ուղղահայաց և կողային բաժանումը
128.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) կարգավարման ընթացքում օդանավի գտնվելու վայրը ժամանակին ճանաչում և որոշում է, 2) անձնակազմին մոտեցման տարածք մտնելու պայմանները ժամանակին հաղորդում է, 3) ըստ օդանավերի արագությունների ճիշտ հաշվարկում և ապահովում է դրանց երկայնական բաժանումը, 4) ըստ օդանավերի ուղղահայաց արագությունների ճիշտ հաշվարկում և ապահովում է դրանց ուղղահայաց բաժանումը,

		<p>5) ըստ անհրաժեշտության փոխելով թռիչքի ուղղությունը ճիշտ հաշվարկում և ապահովում է դրանց կողային բաժանումը,</p> <p>6) ըստ անհրաժեշտության անձնակազմին օդային և օդերևութաբանական իրավիճակի և վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին ժամանակին է հաղորդում,</p> <p>7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>8) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>9) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
129.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ապահովել դեպի վայրէջքի սկզբնական կետ համապատասխան ուղղությունը և իջեցումը
130.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) օդանավի անձնակազմից վայրէջքի համապատասխան միջոցի մասին և անհրաժեշտ տեղեկատվություն ստանալը կազմակերպում է ըստ գործող կարգի պահանջների,</p> <p>2) անձնակազմին վայրէջքի համար համապատասխան սխեման կատարելը կազմակերպում է ըստ գործող կարգի պահանջների</p> <p>3) ժամանակին և ճիշտ է հաղորդում անձնակազմին մթնոլորտային ճնշումը և նշված բարձրություն իջնելը,</p> <p>4) ըստ անհրաժեշտության անձնակազմին օդային և օդերևութաբանական իրավիճակի և վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին ժամանակին է հաղորդում,</p> <p>5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
131.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ապահովել օդանավի վայրէջքը համապատասխան սխեմայով
132.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) անձնակազմի ընտրած սխեմայով ապահովում է վայրէջքի կատարման համար իջեցումը,</p> <p>2) համապատասխան սխեմայով վերահսկում է օդանավի իջեցման նախավայրէջքային ընթացքը,</p> <p>3) ժամանակին հաղորդում է անձնակազմին վազքուղու վրա քամու ուղղությունը և արագությունը,</p> <p>4) տեսանելիությունը, ամպերի ներքին սահմանը և վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին տեղեկատվությունը ժամանակին ապահովում է,</p>

		<p>5) անձնակազմի վայրէջքը ապահովելու համար, մեկնման կետի կարգավարից ժամանակին ստացնում է հաղորդում վազքուղու ազատ լինելու մասին,</p> <p>6) անձնակազմի վայրէջք կատարելու պատրաստ լինելու դեպքում ժամանակին թույլատրում է վայրէջքը,</p> <p>7) վայրէջքից հետո անձնակազմին հաղորդում է վայրէջքի ժամը և անձնակազմից ստացել վազքուղին ազատելու մասին հաղորդումը,</p> <p>8) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>9) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>10) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
133.	Ուսումնառության արդյունք 4	Ապահովել վայրէջք կատարելուց հետո օդանավի վերգետնյա երթևեկությունը դեպի կանգառ
134.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) վազքուղին ազատելուց հետո անձնակազմին հաղորդում է երթևեկելու և կանգառի տվյալները,</p> <p>2) օրվա պլանում նշում է վայրէջքի ժամը,</p> <p>3) վերահսկում է օդանավի վերգետնյա երթևեկությունը,</p> <p>4) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>5) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԿԱՐԳԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔՄԱՆ, ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՐԱՑՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
135.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-011
136.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին անհրաժեշտ և բավարար գիտելիքներ տալ կարգավարական աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ տեղեկությունների կազմի, հավաքման աղբյուրների ու մեթոդների մասին, ինչպես նաև ձևավորել տեղեկությունների հետ աշխատելու գործնական հմտություններ:
137.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ

138.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-004 «Օդային երթևեկության ներքին իրավական կարգավորումները» մոդուլը:
139.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
140.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել կարգավարական յուրաքանչյուր կետի աշխատանքի համար անհրաժեշտ տեղեկատվության կազմը և բովանդակությունը
141.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) կարգավարական աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ տեղեկատվության առկայության կարևորությունը հիմնավորում է, 2) ըստ կարգավարական կետերի հստակ ներկայացնում է աշխատանքի համար անհրաժեշտ տեղեկատվության կազմը և ձեռքբերման աղբյուրները, 3) ըստ կարգավարական կետերի ճիշտ է կիրառում տեղեկատվության հավաքագրման պահանջները, 4) տեղեկատվության պահպանման մոտեցումները հիմնավորում է, 5) նպատակային է կիրառում տեղեկատվության տրամադրման պահանջները, 6) անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան հաշվետվության ներկայացումը ապահովում է:
142.	Ուսումնառության արդյունք 2	Բնութագրել տեղեկատվության հավաքման աղբյուրները և գործընթացի մանրամասները
143.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) տեղեկատվության աղբյուրները համապատասխանում են իրականացվող գործընթացին, 2) տեղեկատվության աղբյուրները համապատասխանում են թռիչքների կատարման պահանջներին, 3) տեղեկատվության աղբյուրները ստուգված են, 4) ճիշտ է բնութագրում տեղեկատվության աղբյուրների առանձնահատկությունները, 5) ապահովում է անհրաժեշտ տեղեկատվության ստացումը:
144.	Ուսումնառության արդյունք 3	Վերլուծել և ընդհանրացնել ստացված տեղեկատվությունը
145.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) տեղեկատվության ընտրությունը նպատակային է, 2) տարբեր աղբյուրների տեղեկատվության ընդհանրացումը նպատակային է, 3) ճիշտ է վերլուծում տեղեկությունների բովանդակությունը, 4) ըստ հետագա կիրառման պահանջների ապահովում է տեղակատվության ընդհանրացումը, 5) եզրակացության համար ապահովված է անհրաժեշտ հենքը:

146.	Ուսումնառության արդյունք 4	Օգտագործել ամբողջացված տեղեկատվությունը
147.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) տեխնոլոգիական գործընթացների ժամանակ տեղեկատվության տրամադրումը նպատակային է, 2) անհրաժեշտության դեպքում ճիշտ են կիրառում համապատասխան կողավորումները, 3) օգտագործումից հետո տեղեկատվությունը ապահով է պահպանում, 4) ժամանակին է ապահովված տեղեկատվության հասանելիությունը:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՆՕՐՅԱ ՊԼԱՆԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
148.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-012
149.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ օդային երթևեկության ամենօրյա պլանի նշանակության և կարևորության մասին, ինչպես նաև ծնավորել պլանի կազմման գործնական հմտություններ:
150.	Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ
151.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-004 «Օդային երթևեկության ներքին իրավական կարգավորումները» մոդուլը:
152.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
153.	Ուսումնառության արդյունք 1	Օրվա կտրվածքով ապահովել թռիչքների համաչափ բաշխումը
154.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ամենօրյա պլանի կարևորությունը ճիշտ է գնահատում, 2) ամենօրյա պլանի բովանդակությունը ճիշտ է մեկնաբանում, 3) ամենօրյա պլանի կազմման համար անհրաժեշտ տեղեկությունների կազմը ճիշտ է ներկայացնում, 4) օդանավակայանի հնարավորությունները ճիշտ է հաշվի առնում, 5) օդանավակայանի ծառայությունների հնարավորությունները ճիշտ է հաշվի առնվել, 6) ավիաընկերությունների պատվերները ճիշտ է ստուգում և հաշվի առնում, 7) ապահովում է թռիչքների համաչափ բաշխումը:
155.	Ուսումնառության արդյունք 2	Ապահովել ամենօրյա պլանի ամբողջականությունը
156.	Կատարման չափանիշներ	1) թռիչքների վերաբերյալ տվյալները ճիշտ է նշված,

		<p>2) օդանավերի պատկանելությունը, տվյալները և հրամանատարի ազգանունը առկա է,</p> <p>3) պլանավորված և փաստացի ժամանման և մեկնման ժամանակների հոդվածները նախատեսված են,</p> <p>4) չնախատեսված փոփոխությունների նշումները նախատեսված են,</p> <p>5) թռիչքների վերաբերյալ բոլոր անհրաժեշտ տեղեկությունները հաշվի է առնված:</p>
157.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ապահովել ամենօրյա պլանի նպատակը
158.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) համագործակցող օդանավակայանների պլանները հաշվի է առնված, պատրաստականությունը ապահովված է,</p> <p>2) ավիաընկերությունների պլանները հաշվի է առնված,</p> <p>3) օդանավակայանի համապատասխան ծառայությունների պատրաստականության վերահսկումը ապահովված է,</p> <p>4) օրվա պլանի կատարման հետ կապված համապատասխան հեռագրերը ուղարկված են:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԹՈՒՉՔԱՎԱՅՐԷՋՔԱՅԻՆ ԳՈՏՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
159.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-013
160.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների տեղեկությունների կիրառման գործնական հմտություններ՝ հաշվի առնելով տարբեր իրավիճակները:
161.	Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
162.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-001 «Մասնագիտական անգլերեն: Չորրորդ մակարդակ» մոդուլի անհրաժեշտ մասը և ՕԵԿԿ-5-22-005 «Օդանավակայան, կառուցվածքային ծառայությունները, դրանց ֆունկցիոնալ գործառույթները» մոդուլը:
163.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
164.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների կազմը և բնութագրերը
165.	Կատարման չափանիշներ	1) թռիչքավայրէջքային գոտում ձևավորված ստորաբաժանումների ֆունկցիոնալ նշանակվածությունը ճիշտ է ներկայացնում,

		<p>2) թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների կարևորությունը մասնագիտորեն ճիշտ է մեկնաբանում,</p> <p>3) թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների կազմը ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>4) թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների տեսակների բնութագրերը ճիշտ է,</p> <p>5) թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների կապը կարգավարի այլ մասնագիտական գործառույթների հետ հիմնավորում է:</p>
166.	Ուսումնառության արդյունք 2	Հավաքել թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվություն
167.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ըստ թռիչքավայրէջքային գոտու ստորաբաժանումների տեղեկությունների ստացման աղբյուրները ճիշտ է ընտրում,</p> <p>2) ըստ թռիչքավայրէջքային գոտու ստորաբաժանումների տեղեկությունների բովանդակությունը ճիշտ է մեկնաբանում,</p> <p>3) տեղեկությունների ձեռք բերման մեթոդը ճիշտ է ընտրում,</p> <p>4) ստացված տեղեկությունները ճիշտ է դասակարգում և խմբավորում,</p> <p>5) ստացված տեղեկությունները համապատասխան ծառայություններին ճիշտ ժամանակին է տրամադրում,</p> <p>6) ստուգում է ստացված տեղեկությունների իսկությունը,</p> <p>7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>8) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>9) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
168.	Ուսումնառության արդյունք 3	Ըստ իր կարգավիճակի հսկել թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների ընթացքը տարբեր իրավիճակներում
169.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) աշխատանքների ընթացքի հսկողությունը իրականացնում է ճիշտ՝ համաձայն կանոնակարգի,</p> <p>2) ճիշտ է գնահատում և վերահսկում թռիչքավայրէջքային գոտու պիտանելիությունը սովորական իրավիճակներում,</p> <p>3) ճիշտ է գնահատում և վերահսկում թռիչքավայրէջքային գոտու պիտանելիությունը արտակարգ իրավիճակներից հետո,</p>

		<p>4) ճիշտ է գնահատում և վերահսկում ինքնաթիռի արգելակման հուսալիության աստիճանը վազքուղին տեղումներից մաքրելուց հետո,</p> <p>5) ճիշտ է գնահատում աշխատանքների ավարտից հետո թռիչքների համար թռիչքավայրէջքային գոտու պատրաստվածությունը,</p> <p>6) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>7) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>8) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
--	--	---

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԵՏԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»

170.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-014
171.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել օդանավակայանի կարգավարական կետի կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:
172.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
173.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-005 «Օդանավակայան, կառուցվածքային ծառայությունները, դրանց ֆունկցիոնալ գործառույթները», ՕԵԿԿ-5-22-011 «Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ» և ՕԵԿԿ-5-22-012 «Օդային երթևեկության ամենօրյա պլանի կազմման հմտություններ» մոդուլները:
174.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
175.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել օդանավակայանի կարգավարական կետի կարգավարի աշխատանքային գործառույթները
176.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) օդանավակայանի կարգավարական կետի աշխատանքների կազմը ամբողջական է ներկայացնում,</p> <p>2) օդանավակայանի կարգավարական կետի աշխատանքների բաղադրիչների բնութագրիչները ճիշտ է ներկայացնում,</p>

		<p>3) օդանավակայանի կարգավարական կետի աշխատանքների կատարման մանրամասները ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>4) օդանավակայանի կարգավարական կետի կարգավարի այլ ծառայությունների հետ կապի մանրամասները ամբողջական է ներկայացնում:</p>
177.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմել և ճշտել օդային երթևեկության ամենօրյա պլանը
178.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է օգտագործում մեկնող և ժամանող օդանավերի պլանները,</p> <p>2) պլանը ճշտելու հիմնավորումները ճիշտ է գնահատում,</p> <p>3) պլանում անհրաժեշտ փոփոխությունները ժամանակին է կատարում,</p> <p>4) կատարված փոփոխություններին շահագրգիռ կողմերը տեղեկացված են,</p> <p>5) ճիշտ է համագործակցում ավիաընկերությունների ներկայացուցիչների հետ,</p> <p>6) ճիշտ է հաշվի առնում թռիչքների արգելքներն ու սահմանափակումները,</p> <p>7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>8) վերահսկում է օրվա պլանի կատարումը:</p>
179.	Ուսումնառության արդյունք 3	Վերլուծել եղանակային պայմանները
180.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) եղանակային պայմանների վերաբերյալ տեղեկությունների աղբյուրների կազմն ամբողջական է,</p> <p>2) ժամանակին է ծանոթանում մեկնման օդանավակայանի տարածքում, օդանավի թռիչքի երթուղու երկայնքով, նշանակման և պահեստային օդանավակայաններում եղանակի փաստացի և կանխատեսվող վիճակին,</p> <p>3) ճիշտ է վերլուծում եղանակի ազդեցությունը թռիչքներ կատարելու վրա,</p> <p>4) ճիշտ է հաշվի առնում վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները,</p> <p>5) ճիշտ է հաշվի առնում եղանակային պայմանների ազդեցությունը անվտանգության մակերեսի վրա,</p> <p>6) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները:</p>
181.	Ուսումնառության արդյունք 4	Վերահսկել անձնակազմի և օդանավի մեկնման նախապատրաստման ընթացքը
182.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է գնահատում անձնակազմի կողմից նախապատրաստական աշխատանքները ժամանակին սկսելը և ընթացքը,</p> <p>2) ճիշտ է գնահատում օդանավակայանի համապատասխան ծառայությունների նախապատրաստական</p>

		<p>աշխատանքների ընթացքը,</p> <p>3) տարբեր բնույթի ուղացումների դեպքում ժամանակին է միջամտում աշխատանքների նորմալ ընթացքը ապահովելու գործընթացին,</p> <p>4) ժամանակին է համապատասխան նշումներ անում օրվա պլանում,</p> <p>5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
183.	Ուսումնառության արդյունք 5	Իրականացնել օդանավերի ընդունում և բացթողում
184.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է հաշվի առնում օդանավակայանի վիճակը օդանավ ընդունելու, սպասարկելու և բաց թողելու համար,</p> <p>2) ճիշտ է գնահատում եղանակային պայմանները,</p> <p>3) ժամանակին է կազմակերպում օդանավակայանի համապատասխան ծառայությունների պատրաստականությունը օդանավեր ընդունելու, սպասարկելու և բաց թողելու համար,</p> <p>4) ժամանակին է նշումներ անում օրվա պլանում օդանավի տվյալների և պատկանելության վերաբերյալ,</p> <p>5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՎԵՐԳԵՏՆՅԱ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
185.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-015
186.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:

187.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
188.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-005 «Օդանավակայան, կառուցվածքային ծառայությունները, դրանց ֆունկցիոնալ գործառույթները» և ՕԵԿԿ-5-22-011 «Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ» մոդուլներ:
189.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
190.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի աշխատանքային գործառույթները
191.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի աշխատանքների կազմը ամբողջական է ներկայացնում, 2) օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի աշխատանքների բաղադրիչների բնութագրիչները ճիշտ է ներկայացնում, 3) օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի աշխատանքների կատարման մանրամասները ճիշտ է ներկայացնում, 4) օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի այլ ծառայությունների հետ կապի մանրամասները ամբողջական է ներկայացնում:
192.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել և իրականացնել մեկնող օդանավի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքներ
193.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է կիրառում կատարման մեկնարկ տալու և հետագայում նաև թռիչքի թույլտվությունը, 2) տրամադրում է թռիչքավայրէջքային ուղու ինդեքսը, երկրի մակերեսին քանու ուղղությունը, արագությունը և այլ ցուցումները, 3) ճիշտ է կիրառում բառային հաղորդագրությունները, 4) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 5) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:

194.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կազմակերպել և իրականացնել ժամանող օդանավի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքներ
195.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է իրականացնում դեպի նախավայրէջքային ուղի թռիչքի հսկումը, 2) վերահսկում է համապատասխան սխեմայով օդանավի իջեցման նախավայրէջքային ընթացքը, 3) տալիս է վայրէջքի թույլտվությունը, 4) իրագործում է թռիչքավայրէջքային գոտու ազատման հրամանը և համաձայն օդանավի կառավարման ուղու կամ սպասում է թռիչքավայրէջքային գոտու ազատմանը այլ օդանավից, 5) ըստ անհրաժեշտության կիրառում է «ազատման արագացում» հրամանը, 6) ճիշտ է կիրառում կրկնակի մոտեցման անցնելու հրամանը և դրա փուլերը, 7) ըստ կարգի հարցում է անում անձնակազմին կրկնակի մոտեցման անցնելու հրամանի պատճառների մասին, 8) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 9) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 10) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
196.	Ուսումնառության արդյունք 4	Կիրառել օդանավակայանի թռիչքավայրէջքային գոտու հատումները
197.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ժամանակին է տալիս օդանավակայանի թռիչքավայրէջքային գոտու հատումները տալու հրամանը, 2) ճիշտ է օգտագործում օդանավակայանի թռիչքավայրէջքային գոտին օդանավի մանևրման կամ ղեկավարման համար, եթե դա նախատեսված է տվյալ օդանավակայանում, 3) ճիշտ է կատարում հրամանի հաղորդագրությունները, 4) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 5) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՄԵԿՆՄԱՆ ԿԵՏԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
198.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-016

199.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել օդանավակայանի մեկնման կետի կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:
200.	Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ
201.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-005 «Օդանավակայան, կառուցվածքային ծառայությունները, դրանց ֆունկցիոնալ գործառույթները», ՕԵԿԿ-5-22-008 «Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ», ՕԵԿԿ-5-22-009 «Մեկնող ինքնաթիռների ուղեկցման կարգավարական աշխատանքների փուլերը» և ՕԵԿԿ-5-22-011 «Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ» մոդուլները:
202.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
203.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել մեկնման կետի կարգավարի աշխատանքային գործառույթները
204.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է պարզաբանում շրջանի կարգավարի ցուցումների բովանդակությունը օդանավի թռչելու և բարձրություն հավաքելու սխեմայի համաձայն, 2) ճիշտ է ներկայացնում մեկնման նախնական կետում օդանավի անձնակազմի հետ կապի հաստատման մանրամասները, 3) անձնակազմի կողմից ընունված օթերևութաբանական տվյալների կազմը ճիշտ է ներկայացնում, 4) համոզված է թռիչքավայրէջքային գոտու ազատ լինելու մեջ:
205.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել և իրականացնել մեկնման նախապատրաստվող օդանավի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքները
206.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում նախորդ կարգավարից ստացվող տեղեկատվության կազմը և ընդունում օդանավի երթևեկության կառավարումը, 2) օդանավի անձնակազմից թռիչքավայրէջքային գոտու տեսակոնտակտի հաստատման վերաբերյալ զեկույցը ստանալուց հետո ճիշտ է իրականացնում տեսամանկրումը, 3) ճիշտ է իրականացնում թռիչքային կուրսի տեսահսկումը, 4) պահանջում է բարդ օթերևութաբանական պայմանների առկայության դեպքում կրկնակի պարումների

		<p>իրականացումը և տվյալների փոխանցումը համապատասխան կազավարին և թռիչքների ղեկավարին,</p> <p>5) ըստ սահմանված կարգի ճիշտ է գնահատում թռիչքավայրէջքային գոտու ազատ լինելը,</p> <p>6) ճիշտ է իրականացնում տեսամանևրումները,</p> <p>7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>8) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>9) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
207.	Ուսումնառության արդյունք 3	Վերահսկել նախաթռիչքային աշխատանքները:
208.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է գնահատում անձնակազմի կողմից թռիչքին պատրաստ լինելու մասին տեղեկատվությունը,</p> <p>2) ճիշտ է գնահատում թռիչքավայրէջքային գոտու ազատ լինելը,</p> <p>3) ճիշտ է տեղեկացնում անձնակազմին քամու արագության և ուղղության, ամպամածության ներքին սահմանի բարձրության, թռիչքավայրէջքային գոտու վրա տեսանելիության հեռավորության մասին,</p> <p>4) ճիշտ է գնահատում շրջանի կարգավարի տեղեկատվությունը վայրէջք կատարող օդանավի մասին,</p> <p>5) տեսանելի հետազոտմամբ ճիշտ է կատարում թռիչքավայրէջքային գոտու վրա խոչընդոտների բացակայության հավաստումը,</p> <p>6) անձնակազմին ժամանակին է հաղորդում թռիչքի թույլտվությունը,</p> <p>7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>8) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>9) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները::</p>
209.	Ուսումնառության արդյունք 4	Վերահսկել օդանավի թռիչքը
210.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է հետևում մինչև համապատասխան բարձրություն հավաքող օդանավի թռիչքին,</p> <p>2) անձնակազմին հաղորդելու համար ճիշտ է նկարագրում օդանավի անսարքության արտաքին նշանները,</p> <p>3) ճիշտ է բնութագրում օդանավի ընդունման մասին հաջորդ կարգավարից ընդունած տեղեկատվությունը,</p> <p>4) ճիշտ է պահպանում թռիչքի ժամը կենտրոնական կարգավարական կետ հաղորդելու կարգը և ձևը,</p>

		<p>5) ճիշտ է նկարագրում թռիչքը ընդհատելու հիմք հանդիսացող պատճառները,</p> <p>6) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>7) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անզլերենը,</p> <p>8) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները::</p>
--	--	---

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՎԱՅՐԷՋՔԻ ԿԵՏԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»

211.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-017
212.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել օդանավակայանի վայրէջքի կետի կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:
213.	Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ
214.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-005 «Օդանավակայան, կառուցվածքային ծառայությունները, դրանց ֆունկցիոնալ գործառույթները», ՕԵԿԿ-5-22-008 «Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ», ՕԵԿԿ-5-22-010 «Ժամանող ինքնաթիռների ուղեկցման կարգավարական աշխատանքների փուլերը» և ՕԵԿԿ-5-22-011 «Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ» մոդուլները:
215.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
216.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել վայրէջքի կետի կարգավարի աշխատանքային գործառույթները
217.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ապահովում է օդանավակայանի փաստացի և կանխատեսվող եղանակի ճիշտ տվյալների ստացումը,</p> <p>2) համաձայն օդային շարժման ղեկավարման ստորաբաժանման պետի ցուցմունքների ճիշտ է ներկայացնում իր օդանավակայանում թռիչքների սահմանափակումներն ու արգելքները,</p> <p>3) թռիչքավայրէջքային գոտու վրա կատարվող աշխատանքների վիճակի և դրա օգտագործման պիտանելիության մասին հավաստի տեղեկատվության առկայությունն ապահովված է,</p> <p>4) ճիշտ է գնահատում իր օդանավակայանի օդային իրավիճակը, թռչող կամ վայրէջք կատարող</p>

		<p>ինքնաթիռների կամ օդանավերի գտնվելու վայրը,</p> <p>5) անհրաժեշտ տեղեկատվություն ունի տեսչական և վայրէջքային ռադիոլուկատորների աշխատանքի մասին,</p> <p>6) ճիշտ է ներկայացնում համագործակցող ծառայությունների կարգավարների հետ իր աշխատանքի սկզբունքները:</p>
218.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել և իրականացնել վայրէջքի նախապատրաստվող օդանավի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքները
219.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ճիշտ է բնութագրում վայրէջքի իրականացման սխեմաները,</p> <p>2) ճիշտ է գնահատում նախորդ կարգավարի կողմից ստացվող տեղեկատվությունը (ինքնաթիռի համարը, անվանումը օդանավի տեղակայումը, անձնակազմի կողմից ընտրված վայրէջքի համակարգը),</p> <p>3) ճիշտ է գնահատում վայրէջքի պատրաստ լինելու վերաբերյալ օդանավի անձնակազմից ստացված զեկույցը,</p> <p>4) զեկույցի ստանալուց հետո ճիշտ է ներկայացնում գոտու ազատ լինելու վերաբերյալ զեկույցը և համոզվում գոտում տարաբնույթ արգելքների բացակայության մասին,</p> <p>5) ըստ կարգի տեղեկացնում է անձնակազմին թռիչքավայրէջքային գոտու սկզբից օդանավի հեռավորությունը,</p> <p>6) ճիշտ է տեղեկացնում անձնակազմին տեսանելիության շեղումների և վայրէջքի ուղու վտանգավոր օդերևութաբանական պայմանների մասին,</p> <p>7) ճիշտ է տեղեկացնում անձնակազմին մեկնման նախնական կետում կամ թռիչքի կատարման փուլում գտնվող օդանավերի և վայրէջք կատարող օդանավերի վերաբերյալ,</p> <p>8) մեկնման կետում գտնվող օդանավի անձնակազմին ճիշտ է տեղեկացնում վայրէջքի մեջ գտնվող օդանավերի տեսակի և հեռավորության վերաբերյալ,</p> <p>9) ճիշտ է կիրառում օդանավի անձնակազմից ստացվող տեղեկատվությունը նախավայրէջքային իջեցման ուղի մուտքի վերաբերյալ,</p> <p>10) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>11) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անզլերենը,</p>

		12) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
220.	Ուսումնառության արդյունք 3	Վերահսկել նախավայրէջքային աշխատանքները
221.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ապահովում է օդանավի մոտեցումը մինչև նախավայրէջքային իջեցման ուղի հասնելը և տալիս իջնելու թյուրվությունը, 2) ճիշտ է գնահատում անձնակազմի զեկույցը վայրէջքին պատրաստ լինելու մասին, 3) ճիշտ է գնահատում մեկնման կետի կարգավարի «թռիչքային գոտին ազատ է» զեկույցը և տալիս է անձնակազմին վայրէջքի թույլտվություն, 4) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 5) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
222.	Ուսումնառության արդյունք 4	Վերահսկել օդանավի վայրէջքը
223.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է տեղեկացնում անձնակազմին վայրէջքային ուղուց օդանավի շեղումների մասին, 2) ճիշտ է գնահատում օդանավի անձնակազմից ստացվող տեղեկատվությունը շեղումների թույլատրելի արժեքներից մեծի դեպքում կրկնակի մոտեցում կատարելու հրամանը, 3) ըստ կարգի է տեղեկացնում անձնակազմին վայրէջքի թույլտվությունը, 4) ճիշտ է իրականացնում տեսահսկումը և ընդունում նախորդ կարգավարից երթևեկության կառավարումը, 5) մեկնման կետում գտնող օդանավի անձնակազմին ճիշտ է տեղեկացնում վայրէջքի մեջ գտնվող օդանավերի տեսակի և հեռավորության վերաբերյալ: 6) ճիշտ է տեղեկացնում անձնակազմին թռիչքավայրէջքային գոտու սկզբից գտնվելու հեռավորությունների վերաբերյալ 7) ճիշտ է կատարում վայրէջքից հետո վայրէջքի անցման ֆոտոգրանցող սարքերի անջատումը, 8) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 9) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,

		10) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆԻ ՕԴԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
224.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-018
225.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել օդանավակայանի օդային տարածքի կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:
226.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
227.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-016 «Մեկնման կետի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ» և ՕԵԿԿ-5-22-017 «Վայրէջքի կետի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ» մոդուլները:
228.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
229.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել օդային տարածքի կարգավարի աշխատանքային գործառույթները
230.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) օդային տարածքի կարգավարի աշխատանքների կազմը ամբողջական է ներկայացնում, 2) օդային տարածքի կարգավարի աշխատանքների բաղադրիչների բնութագրիչները ճիշտ է ներկայացնում, 3) օդային տարածքի կարգավարի աշխատանքների կատարման մանրամասները ճիշտ է ներկայացնում, 4) օդային տարածքի կարգավարի՝ այլ ծառայությունների հետ կապի մանրամասները ամբողջական է ներկայացնում:
231.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել և իրականացնել մեկնող օդանավերի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքները
232.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ճիշտ է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության օդային տարածքը, 2) տիրապետում է օդակայանի օդերևութաբանական մինիմումներին, 3) ճիշտ է օգտագործում օդանավակայանի թռիչքների շրջանը, ժամանման և մեկնման սխեմաները, 4) ճիշտ է կիրառում օդանավակայանի օդային տարածքի բնութագրերը,

		<p>5) ճիշտ է կիրառում օդանավի իջեցման և վայրէջքի անցնելու ստանդարտ սխեմաները,</p> <p>6) համապատասխան հաղորդագրությունով ապահովում է օդանավի հետ ռադիոլուկացիոն կոնտակտը,</p> <p>7) ճիշտ է կիրառում օդանավակայանի օդային տարածքից դուրս գալու երթուղին,</p> <p>8) ճիշտ է կիրառում երկայնական, ուղղահայաց և կողային բաժանումները,</p> <p>9) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>10) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>11) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
233.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կազմակերպել և իրականացնել ժամանող օդանավերի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքները
234.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ապահովում է օդանավի անձնակազմից վայրէջքի համապատասխան միջոցի մասին և անհրաժեշտ տեղեկատվություն ստանալը,</p> <p>2) ապահովում է անձնակազմի կողմից վայրէջքի համապատասխան սխեման կատարելը,</p> <p>3) ժամանակին և ճիշտ է հաղորդում անձնակազմին մթնոլորտային ճնշումը և ապահովում է նշված բարձրություն իջնելը,</p> <p>4) անհրաժեշտության դեպքում ժամանակին տրվում է օդային և օդերևութաբանական իրավիճակի և վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին տվյալները,</p> <p>5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
235.	Ուսումնառության արդյունք 4	Կառավարել օդանավակայանի օդային տարածքում օդանավի երթևեկությունը
236.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ըստ անհրաժեշտության ճիշտ է իրականացնում օդային երթևեկության պարզեցումը, միջակայքերը, հերթականության սահմանումը,</p> <p>2) վերահսկում է օդանավի հորիզոնական և ուղղահայաց արագությունների կառավարումը,</p> <p>3) ճիշտ է սահմանում սպասման գոտիները,</p> <p>4) ճիշտ է ընդունում հրամանի հաղորդագրությունները,</p>

		<p>5) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>6) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>7) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՄՈՏԵՑՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
237.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-019
238.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել օդանավակայանի մոտեցման տարածքի կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:
239.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
240.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-008 «Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ», և ՕԵԿԿ-5-22-011 «Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ» մոդուլները:
241.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
242.	Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնել մոտեցման տարածքի կարգավարի աշխատանքային գործառույթները
243.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) մոտեցման տարածքի սահմանների մասին տեղեկությունը ճշտված է,</p> <p>2) ճիշտ է գնահատում և կարգավորում ինքնաթիռների թռիչքները արգելված գոտիների առկայության դեպքում,</p> <p>3) ճիշտ է գնահատում և կարգավորում ինքնաթիռների թռիչքները սահմանափակ գոտիների վրայով,</p> <p>4) ըստ կարգի, պահպանելով օդանավերի երկայնական, ուղղահայաց և կողային թռիչքային մակարդակները, կարգավորում և ապահովում է թռիչքների անվտանգությունը:</p>
244.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել և իրականացնել մեկնող օդանավերի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքները
245.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) մեկնող օդանավերի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքների կազմը ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>2) ճիշտ է կառավարում մեկնող ինքնաթիռների թռիչքները տալով նրանց համապատասխան</p>

		<p>բարձրություններ հավաքելու կամ պահպանելու հրահանգներ,</p> <p>3) համապատասխան սահմանված կանոնակարգի արտակարգ իրավիճակներում տրվում են ճիշտ հրահանգներ,</p> <p>4) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>5) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>6) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
246.	Ուսումնառության արդյունք 3	Կազմակերպել և իրականացնել ժամանող օդանավերի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքները
247.	Կատարման չափանիշներ	<p>1) ժամանող օդանավերի հետ կատարվող կարգավարական աշխատանքների կազմը ճիշտ է ներկայացնում,</p> <p>2) ժամանող ինքնաթիռներին բարձրություններից իջնելու, պահպանելու կամ արագությունը փոփոխելու ընթացքում հրահանգները տրվում է ճիշտ՝ համապատասխան մոտեցման սխեմայի,</p> <p>3) եղանակային փոփոխությունների դեպքում անձնակազմին տեղեկացնում է ժամանակին,</p> <p>4) հետևում է ինքնաթիռի մոտեցման ընթացքին՝ տալով ինքնաթիռի մոտեցման պայմանները,</p> <p>5) ըստ անհրաժեշտության համապատասխան հրահանգներ տալով ուղղորդում է ինքնաթիռներին,</p> <p>6) պահպանում է երթևեկության անվտանգությունը,</p> <p>7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,</p> <p>8) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,</p> <p>9) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:</p>
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿԱՐԳԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»		
248.	Մոդուլի դասիչը	ՕԵԿԿ-5-22-020
249.	Մոդուլի նպատակը	Մոդուլի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել տարածաշրջանի կենտրոնի կարգավարի կողմից իր մասնագիտական գործառույթները կատարելու գործնական հմտություններ:
250.	Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ

251.	Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլն ուսումնասիրելուց առաջ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ՕԵԿԿ-5-22-008 «Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ», և ՕԵԿԿ-5-22-011 «Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ» մոդուլները:
252.	Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար սահմանված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
253.	Ուսումնառության արդյունք 1	Կազմակերպել կենտրոնի սահմանից մինչև մոտեցման տարածք ժամանող օդանավի անհրաժեշտ ուղղությունը և բարձրությունը, ապահովել օդանավերի երկայնական, ուղղահայաց և կողային բաժանումը
254.	Կատարման չափանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1) կարգավարման ընթացքում ժամանակին ճանաչում և որոշում է օդանավի գտնվելու վայրը, 2) անձնակազմից ստացնում է վայրէջքի ժամի և պահեստային օդանավակայանի մասին տեղեկությունը, 3) մոտեցման տարածք մտնելու պայմանների մասին ժամանակին հաղորդել է անձնակազմին, 4) ըստ օդանավերի արագությունների ճիշտ հաշվարկում և ապահովում է երկայնական բաժանումը, 5) ըստ օդանավերի ուղղահայաց արագությունների ճիշտ հաշվարկում և ապահովում է ուղղահայաց բաժանումը, 6) ըստ անհրաժեշտության փոխելով թռիչքի ուղղությունը ճիշտ հաշվարկում և ապահովում է կողային բաժանումը, 7) ըստ անհրաժեշտության ժամանակին տրամադրում է օդային և օդերևութաբանական իրավիճակի, վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին տվյալները, 8) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները, 9) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը, 10) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
255.	Ուսումնառության արդյունք 2	Կազմակերպել մեկնող օդանավի համապատասխան ուղղությունը և բարձրությունը, ապահովել օդանավերի երկայնական, ուղղահայաց և կողային բաժանումը մոտեցման տարածքից մինչև կենտրոնի սահման
256.	Կատարման չափանիշներ	1) մինչև իր տարածքի սահմանը հատելը մոտեցման տարածքի կարգավարից ստացնում է օդանավի թռիչքի, օդանավի տվյալների, ժամանման օդանավակայանի, երթուղու, բարձրության և տարածքից

		<p>դուրս գալու ժամանակի մասին հաղորդում,</p> <ol style="list-style-type: none">2) օդանավի ուղղությունը, նշված բարձրությանը հասնելը և գտնվելու վայրը վերահսկում է ըստ սահմանված կարգի,3) ըստ օդանավերի արագությունների ճիշտ է հաշվարկել և ապահովել դրանց երկայնական բաժանումը,4) ըստ օդանավերի ուղղահայաց արագությունների ճիշտ է հաշվարկել և ապահովել դրանց ուղղահայաց բաժանումը,5) ըստ անհրաժեշտության փոխելով թռիչքի ուղղությունը ճիշտ է հաշվարկել և ապահովել դրանց կողային բաժանումը,6) ըստ անհրաժեշտության ժամանակին տրվել է օդային և օդերևութաբանական իրավիճակի, վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթների մասին տվյալները,7) պահպանում է համապատասխան իրավական ակտերի պահանջները,8) աշխատանքային իրավիճակներում ճիշտ է կիրառում մասնագիտական անգլերենը,9) նպատակային է օգտագործում կարգավարական աշխատանքներում կիրառվող մեխանիզմները և սարքավորումները:
--	--	--

**Միջին մասնագիտական կրթության 1041.02.5 «Օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարում»
մասնագիտության 1041.02.01.5 «Կարգավար՝ օդային տրանսպորտի երթևեկության կառավարման»
որակավորման**

N	Առարկայախմբեր, առարկաներ և մոդուլներ	Շաբաթների թիվը	Ուսանողի առավելագույն բեռնվածությունը, ժամ	Պարտադիր լսարանային պարապմունքներ, ժամ	Ուսուցման երաշխավորվող տարին
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ, ՍՈՑԻԱԼ - ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ				
1.	Հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի հիմունքներ		108	72	1
2.	Տնտեսագիտության հիմունքներ		81	54	2
3.	Քաղաքագիտության և սոցիոլոգիայի հիմունքներ		81	54	2
4.	Իրավունքի հիմունքներ		54	36	1
5.	Պատմություն		81	54	1
6.	Ռուսաց լեզու		108	72	1
7.	Օտար լեզու		108	72	1
8.	Ֆիզկուլտուրա		216	144	1-3
9.	Լանդշաֆտագիտության և էկոլոգիայի հիմունքներ		54	36	2
10.	Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր		42	28	1
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ		933	622	
	ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
1.	Հաղորդակցություն		81	54	1
2.	Անվտանգություն և առաջին օգնություն		81	54	1
3.	Աշխատանքային գործունեության ընդհանուր հմտություններ		54	36	2
4.	Համակարգչային օպերատորություն		81	54	1
5.	Ձեռներեցություն		108	72	3
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ		405	270	
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ				
1.	Մասնագիտական անգլերեն: Չորրորդ մակարդակ		270	180	1-3
2.	Օդային տրանսպորտային կապերի տնտեսական նշանակությունը, անհրաժեշտությունը և առանձնահատկությունները		72	48	2
3.	Օդային երթևեկության միջազգային իրավական կարգավորումները		93	62	1
4.	Օդային երթևեկության ներքին իրավական կարգավորումները		93	62	1
5.	Օդանավակայան, կառուցվածքային ծառայությունները,		81	54	1

	դրանց ֆունկցիոնալ գործառույթները				
6.	Օդային տրանսպորտի տեսակների բնութագրերը, ձևավորումը, զարգացումը		81	54	2
7.	Տարածքների կլիմայական բնութագրերը ըստ օդային երթևեկության պահանջների		108	72	1
8.	Կարգավարական գործընթացներում կիրառվող սարքավորումների, տեխնիկական միջոցների շահագործման հմտություններ		108	72	1
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ		906	604	
	ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ				
1.	Մեկնող ինքնաթիռների ուղեկցման կարգավարական աշխատանքների փուլերը		108	72	2
2.	Ժամանող ինքնաթիռների ընդունման կարգավարական աշխատանքների փուլերը		108	72	2
3.	Կարգավարական կետի աշխատանքների կազմակերպման համար տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և ընդհանրացման հմտություններ		81	54	2
4.	Օդային երթևեկության ամենօրյա պլանի կազմման հմտություններ		54	36	2
5.	Թռիչքավայրէջքային գոտում կատարվող աշխատանքների մասին տեղեկությունների կիրառման հմտություններ		81	54	2
6.	Օդանավակայանի կարգավարական կետի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		108	72	2
7.	Օդանավակայանի տարածքում վերգետնյա երթևեկության կառավարման կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		108	72	2
8.	Մեկնման կետի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		135	90	3
9.	Վայրէջքի կետի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		135	90	3
10.	Օդանավակայանի օդային տարածքի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		108	72	3
11.	Մոտեցման տարածքի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		108	72	3
12.	Տարածաշրջանի կենտրոնի կարգավարի աշխատանքի կազմակերպման հմտություններ		108	72	3
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ		1242	828	
	ԸՆՏՐՈՎԻ		267	178	1-3
	ՊԱՀՈՒՍՏԱՅԻՆ ԺԱՄԵՐ		135	90	1-3
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	72	3888	2592	

	ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ		250		
	ՊՐԱԿՏԻԿԱ	25			
	ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ԱՏԵՍԱՎՈՐՈՒՄ	5			
	ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՄՓՈՓԻՉ ԱՏԵՍԱՎՈՐՈՒՄ	3			
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	105			